98 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 98

ИЗ НЕМАЧКЕ ЛИРИКЕ

ПРЕВОДИ

САВЕ Д. МИЈАЛКОВИЋА

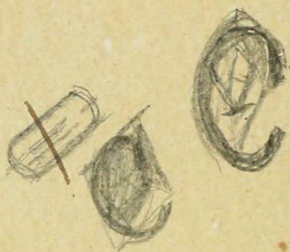

98 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 98

ИЗ НЕМАЧКЕ ЛИРИКЕ

ПРЕВОДИ

САВЕ Д. МИЈАЛКОВИЋА

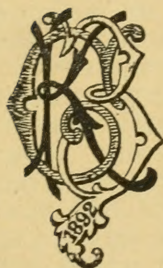

БЕОГРАД
НОВА ШТАМПАРИЈА — ДАВИДОВИЋ
1905.

ПРЕДГОВОР

Треба да напишем предговор; а, међутим, увек сам осећао неку одвратност наспрам предговорâ. Изгледа ми да писац, стављајући пред своје дело предговор, потцењује критичарску подобност својих читалаца, пуштајући светлост на поједине стране или цело дело. Ово ме подсећа на новинарске чланке, донесене на основу добивених телеграма; чланке, у којима није речено ничега новога, него су просто коментарисање догађаја, за шта је и сâм читалац подобан. Даље, предговор ми, у већини случајева, изгледа као покушај да се добије наклоност читатељâ; или, како је то лепо алегорисао немачки писац Јулијус Штинде, пружање руке, у очекивању да она буде срдачно стиснута од друге стране. Али, ипак, Милићевић има право, што предговор сматра као савет, који даје отац сину, испраћајући га из родитељскога дома у бели свет. Принуђен сам да и сâм наоружам ове своје преводе и дâм извесно обавештење, које ће, нема сумње, бити потребно већини читалаца.

Бићу кратак, па ма морао с Хорацијем рећи: brevis esse laboro obscuro fio.

Далеко сам био од помисли да сматрам ову збирку за антологију: за антологију се тражи јак критички таленат, утанчан укус, дубоко познавање ли-

рике и необична лакоћа превођења; треба обухватити све маркантне песнике, уочити и срећно превести песме, које су карактеристичне по индивидуалност дотичнога песника и обележје књижевнога периода, у којем је песма поникла. Не, ја читаоцима пружам песме, на које сам наишао бавећи се, у доколици, немачком лириком; песме, које су ми се допале, које сам схватио и које сам успео превести; преводио сам без система, без реда, поводећи се, просто, за својим укусом. Строг критичар махнисао би преводу гдекоје песме, замерио би било верности превода, било техничкој обради. Али, кад би он имао у виду, да је флексија (подобност појединих речи да изразе више појмова) у немачком језику развијенија него у српском, да су речи за наше најпоетичније појмове (као што су: срце, сунце, крв) непогодне за сликовање, и да српски језик има врло мало једносложних речи погодних за слик: свакако би ублажио своју оцену. La critique est aisée et l'art est difficile.

Већи део њихан преведен је из антологије Максимилијана Берна Deutsche Lyrik seit Goethe's Tode, у којој је свака песма, као оно и живи организми у природи, извојевала себи место, потискујући од себе слабије. Међутим, ушло је нешто песника и из XVIII века, који су се протурили уз Хајне-а, којега ни пошто нисам могао изоставити. А ушло је и неколико романцâ; али у њима преовлађује лирски елеменат, те пристају уз остале песме.

Биографије обухватају време до 1895. год. Веома жалим што уз биографије песникâ из XIX века нисам могао, са извесних узрока, донети и оцене њихових књижевних радова. Тако исто, жао ми је што је изостала и биографија Луција Кемпфера, јер је у лексиконима Брокхаузову и Бримерову нисам могао наћи.

Најзад, изјављујем да бих био веома срећан, кад би ма и незнатан број читалаца осетио и најмањи део онога задовољства, које сам ја имао преводећи ове песме. — То би за мене био знак да има љӯдӣ, који ме разумеју, те се не бих могао потужити Овидијевим речима:

Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli!

Сава Д. Мијалковић.

ПРЕГЛЕД

—

СТРАНА

АЈХЕНДОРФ

ЈАД У ПЕСМИ

Каткад могу да запевам,
Кô да душом миље влада;
Док не груну, кришом, сузе
И не спасу срце јадâ.

И славујак сужни тако
Пева зори, роси, цвећу;
Јечи песма тугованка
Из тамнице премалећу.

И ту песму свако слуша,
Радују се њојзи људи.
Ну јад нико не осећа,
Што раздире птици груди.

СВОЈЕМ МРТВОМ ЧЕДУ

Кад први пут опет одох,
Да се прођем по градини,
Жбун и поток отпочеше
Ћеретати у даљини.

Кришом цвеће из травице
Диже своје срећне главе,
И лептире посла шарне:
Ко то иде да му јаве.

Брзо дође кукавица
Да скакуће по гранама;
Најзад дрво мир прекиде:
Што сâм дође данас нама?

Ја нем бејах; дрво тресну
Чудновато мрачну главу,
Чух где шапат тајни мину
Птице, лишће, цвеће, траву.

Тужно шу́ми извор сада,
Суза краси главе цветне,
И ја бризнух у плач горки
Из дубине душе сетне.

Ноћ дубока; сахат с торња
Поноћ гласи, из далека,
Кандиоце бледо сјаји,
Креветац те спреман чека.

Јоште ветар око куће
Јадикује, цвили само;
Ми седимо, осамљени,
И најмањи шум слушамо.

Чини нам се, закуцаћеш
Сад на врата руком благо:
Залут'о си био само,
Па се враћаш, чедо драго.

Ах, ми, луде, старе луде:
У души је нашој тавно,
Па нас зрака наде вара —
А ти наш'о дом одавно.

Дебео је хладак тамо,
Где почиваш покој мио;
Зеленом те, бујном травом,
Цвећем шарним Бог покрио.

Стара врба спушта гране
Све до твоје постељице,
Успављиве песме поју
У гранама њеним птице.

И кô у сну злаћаноме,
Дах пролетњи струји благо
Кроз дрвеће тако мирно…
Спавај лепо, чедо драго!

СЛАВУЈИ

Шта певају њине песме,
Пуне сласти и милоште?
У пространу свету нико
Није с њима будан јоште.

Земљица је тако бледа,
И облак се даље креће;
Ноћ пролеће, тихим летом,
Шуму, траву, росно цвеће...

Она звона неће чути,
Кад пустињак њиме зујне:
На њено су лице пале
Њене дивне кудре бујне.

Бог јој добри вито тело
Месечевим зраком скрива,
Да је нико не поплаши,
Да о мени слађе снива.

МЕСЕЧИНА

Као да се небо спушта,
Земљу тихо да целива,
Да с мирисним својим цвећем
О бескрајном небу снива.

Кроз пољане ваздух струји
И лагано класје њиха,
Шуме шапћу тихим дахом,
Ноћ звездана, љупка, тиха.

Душа моја шири крила
У ноћноме благом сјају,
И кроз мирне земље лети
Далекоме завичају.

ПРОЛЕТЊА НОЋ

Слушам како преко врта
Хор селица птица лећe;
Дошли дани премалетњи,
И већ цвати мило цвеће.

Клицао бих, плакао бих
И будио чуда стара,
С којима се, благе ноћи,
Зрак месечев разговара.

Месец шапће, звезде зборе,
Кроз гај сањив тихо труби,
И славуји бурно поју:
Она тебе љуби, љуби!

У НОЋИ

Умукао живот спољни,
Светиљке се свуда гасе;
Са прозора гледам звезде,
Како плаво небо красе.

Прође хука, бука дневна
И с њом срећа и јад худи.
Шта ти доби при тој игри?
Шта уморне крију груди?

Тешилац се месец јавља;
Свет је бели на смирају:
Свете слике звезда јасних
Трепте горе у свом сјају.

Боже! Морем узбурканим
У трошном се чуну крећем,
Твом злаћаном јату следим
И ка вечној зори лећем.

ЛУДВИГ АЈРОДТ

ВЕЧЕРЊИ ПОКОЈ

Сјај, месече, преко брдâ,
У тишини и самоћи!
Теци, врело, блистај, росо...
Ох, како си лепа, ноћи!

О, језерце мило, светли!
Ти, ветрићу, залахори,
Мир и покој проси свуда,
И по дољи и по гори!

Душу моју опчарану
Неко миље обузима,
Струје мисли, што их данак
Дарује и натраг прима.

Па и на смрт саму мислим,
И без бола и без јада:
Што ја љубим, што ме љуби
Кроз срце ми струји сада.

ХЕРМАН АЛМЕРС

УСАМЉЕНОСТ У ПОЉУ

Почивам мирно у густој, зеленој трави:
Упирем у вис дуго очи своје;
А цврчак песму монотону поје,
И мило небо горе се нада мном плави.

По њему плове нежни облачци бели,
Кô мили снови: и мени се чини
Кô да сам умр̂о у давној давнини
И срећан летим кроз вечни простор цели.

ЛУДВИГ АНЦЕНГРУБЕР

НАШ ЈЕ ЖИВОТ ЧЕМЕР ПРАВИ

Наш је живот чемер прави,
Борба љута и поворка
Јада, беде и невоље,
Док не дође и смрт горка.

И без жеље и без воље
На свет дошав, мислим вазда:
Шта је сврха жићу моме?
Због чега ме Господ сазда?

Преко поља мирисногa
Нога једном гази само:
Стисак руке, искрен поздрав
Кратко време ми мењамо.

И што нам је од радости
И од јада судбом дано,
То је ипак људском руком
Умањено, повећано.

Зато нек' се, у љубави,
Пријатељски разумемо,
На краткоме овом путу
Којим сада ми идемо.

А. ГРИН

КАКО МОЖЕШ?

Кад Бог створи ружу, рече:
Цветај, ружо, мирис дају!
А кад сунце поста, рече:
Сунце јарко, греј и сјају!

Кад Бог створи шеву, рече:
Певај, шево, у висини!
А кад месец створи, рече:
Светли ноћу у даљини!

Кад Бог створи жену, рече:
Љуби, док ти срце бије!
Ну кад теби живот даде,
Сетио се тога није.

Јер гледати како можеш
Месец бледи, сунце јарко,
Уживати песму, руже,
Не љубећи ипак жарко?!

РУДОЛФ БАУМБАХ

МИЛА

Данас Мила за друштво се спрема,
Појави се сред раскоши своје;
Па ме пита за шешпрић лепи
И „шлеп“ дуги, како ли јој стоје?

Докле гледах стас млађани, вити,
Пустих око да оно пресуди;
Нека језа од једном ме прожма
И студен ми обухвати груди.

Од ципеле мале до шешира
Све ти стоји као саливено,
Ну кол’ко је тек невине крви
Све због тебе, Мила, проливено!

Морало је изгубити живот
Свилобуба хиљада, и више,
За „шлеп“, што се иза тебе вуче
И прашину по улици брише.

За две твоје ципелице красне
Теле мало и невино паде,
И једно ти туце хермелина
Своју кожу скупоцену даде.

Твоје меке, глатке рукавице
Скинуте су са јагњета јадна,
А за косу корњача ти даде
Чешљић лепи из језера хладна.

МАКСМИЛИЈАН БЕРН

ЗАШТО?

Зашто, када кога дана
Поред тебе рај уживам,
Често целу нојцу дугу
Само дивље руже снивам?

И у шуми када видим
Дивље руже кога данка,
Ој, девојко, зашто ноћу
Ти си предмет мога санка?

ШТО МЕ ТАКО ТЕБИ ВУЧЕ...

Што ме тако теби вуче
Није твога ока сила,
Ни стас витки и вилински,
Ни злаћана коса мила.

Што ме тако теби вуче
Звук је твога сетног гласа,
Што се као глас славујев
По срдашцу мом таласа;

Блеђано ти, нежно лице,
Суза једна што издаде,
Да ти душа у дубини
Безимене скрива јаде.

ОСКАР БЛУМЕНТАЛ

НАД КОЛЕВКОМ

Ћути, кад се све постигне:
Тело скрије црна рака!
Над колевком реци само:
„Нека ти је земља лака!“

ПОЗДРАВ У ДАЉИНУ

Из суморне душе јече звуци тавни,
Хартија их прима, рука одмах брише:
Стихови су мртви, бледи и ништавни,
Јер ти, мила, ниси покрај мене више!

Када ми је поглед на зид хладни пао,
И на календару наш’о најзад станка,
Гле, лист такнут није, исти је остао:
Он казује верно дан нашег растанка!

Ох, нека ти ова бледа лиска танка
Буде верни тумач, немим даном својим,
Да минуле часе од нашег растанка
У животу своме ја више не бројим!

———

ЛУДВИК БОВИЧ

У ШУМИ

Сâм се шетам кроз шуму;
Птице мило цвркућу,
Гране шуште, као да
О љубави шапућу.

Сâм се шетам кроз шуму;
Мирис цвеће простире,
Што кô пољуб љубавни
У дно душе допире.

Сâм се шетам кроз шуму;
Бистар поток жубори,
Док се песма, шум, мирис
Све у санак не створи.

И смрт што ми одавно
У гроб хладни обори:
Жар и срећу младости,
Опет нађох у гори.

ФРИДРИХ БОДЕНШТЕТ

ПОСЛЕ НЕПОГОДЕ

Тек што силна грмљавина
Кроз огращје небом прође,
А већ ноћца, љупка, мила
И чаробна, ево, дође.

Испред дивне ноћи беже
Рушиоци дневног мира —
Кô сатрти бунтовници
Пред краљицом — без обзира.

На водену огледалу
Цео свет небесни плива,
И безбројно јато звезда
Уздрхтали вал целива.

Само каткад на обзорју
Још уморно муња сене,
Као кад се у спавању,
Сневајући, дух покрене.

АДА ХРИСТЕН

МАРИНА

Од кад ти преминý, остах сâм у свету.
Нỳ ја у сну често мењам судбу клету:
Надам ти се, да се вратиш из далека,
Јер знаш како страдам од туге и јäда.
Кô у време старо, ти ми прићеш тада,
И косу ми глади твоја рука мека.

Пробудим се: тебе нема у тренутку:
Узалуд те тражим у свакоме кутку,
Као мајка којој чедо негде скрише.
Али тада мисô јави ми се клета:
Можеш ићи, ићи на крај бела света,
Нигде, нигде, нигде не наће је више...

— — —

АДОЛФ БУБЕ

С ПУТА ПО СЕВЕРУ

Овде црна бара, тамо снежна поља,
Смрзнутих језера̂ пусте, хладне равни:
Напуштено тужи брезово дрвеће,
Обзорјем се пружа низ јелашја̂ тавни.

Нигде куће нема, нигде људске душе,
Нигде птице нема, да над снегом лећe:
Кроз облаке суре, сетан као живак
У гробници мрачној, блед се месец креће,

Свуд тишина влада, природа умрла,
Смрт ледна и страшна свуда пружа крила:
Моју душу, која не познаје сете,
Пред оваквом сликом тешка жалост свила.

Одједном из дал̂е одјекнуше звона:
Озбиљно, свечано њина песма гуди.
Окренух се страни од куд струје звуци,
И испуних њима и срце и груди.

Јече као речи свештеника смерна,
Као речи Божје, пуне света жара;
Од пустиње ледне поста храм бескрајни,
Срце тугу своју у молитву ствара.

И вера све јаче грли душу моју
И штити је благо својим крилом нежним:
Ко хоће да појми Бога, нек' га тражи
На Северу хладном, на пољима снежним.

ГЕР. БУШ

НОЋНА ПЕСМА

Свет васцели покор грли
И уморан слатко спи,
Срце моје, збаци терет,
Отпочини сад и ти.

Нека мисли одморе се,
Одмори се срећа, јад;
Своје бриге, циљ живота
Све на страну баци сад!

Срећа твоја и невоља
Нека тоне у тих сан;
Заборави да те може
Пробудити сутра дан!

КАРЛ ШРАТЕНТАЛ

УСПОМЕНЕ

Како ти је самом, дрво голо,
Кад ти поглед свуда у снег тоне,
А по своду горе, наоколо
Облаци се само мрки гоне?

Нисам сâм ни у доба снежно,
Кад све студен кобна кивно збрише:
Ја се сећам снова̂, који нежно
У мом лишћу некад жуборише.

ТЕОДОР ВУЛПИНУС

—

НА ЊЕГОВУ ГРОБУ

Један ковчег мали,
Једна даска лака,
Једно уже мало,
Једна црна рака,
И у песку један ашов мали —
Тако су ми чедо закопали.

В. КОНСТАНТ

СРЦЕ И СВЕТ

По брдима ватра светли,
Месец сија с неба чиста,
У мирисној росној трави
Камење се драго блиста,

Наоколо мир вечерњи,
Неосетно живот хуји,
Чар слађани, безимени
Кроз природу целу струји.

Чудећи се, видиш да си
Ти средсреда света бела,
И у мало срце да је
Васељена стала цела.

Е. ГАЈБЛ

У АПРИЛУ

Премалетњи, влажни данак
Како души мојој годи!
Облак сури небом језди,
Где-где сјајна звезда броди.

Као тихи дах љубави,
Ваздух нежно, благо шири;
Из долине љубичица
Својим топлим груд'ма мири.

За ову бих вечер песму,
Њој прикладну, с лире вио,
Ну не могу звук да нађем,
Тако таман, мек и мио.

МАРТИН ГРАЈФ

— —

ЛЕПТИРИ И РУЖЕ

Проговара једна дивља ружа:
Код мене су сви лептири били,
Облетали, говорили слатко
И код мене шарна крила свили.

Проговара друга дивља ружа:
Један само беше на мом цвету:
Нико више, њега примих само —
Најлепшега лептира на свету.

И дан за тим нема ружâ више,
А лептири лете тамо амо —
На далеко од опалих ружâ,
Тражили су нове руже само.

КЛАУС ГРОТ

ГЛЕДАХ КАКО...

Гледах како звезда мала
Преко неба журно прну,
И пут сјаја малаксала
Оста за њом кроз ноћ црну.

Тако и ти, звездо друга,
Прође кроз ноћ мог очаја;
Само једна светла пруга
Још остаде од твог сјаја.

ФЕЛИКС ДАН

СУНЧЕВ ЗАЛАЗАК

Благ и свети тренут влада,
Кад је сунце на смирају,
Не шапуће лишће тада,
Нит' лахори жуборкају.

Још једаред, пуним зраком,
Љуби дољу, брда плава.
Последњи пут? Никад више? —
Дољом влада сêта права.

Зађе сунце. Жубор струјну
И кроз траву и дрвеће,
Тих и свечан. Чини ми се:
То се Богу моли цвеће.

ФЕЛИКС ДАН

ТВОЈА МАНА

Ти си лепша но све друге —
Тако лажне — лепа, чиста:
Лепша него звезда, што се
Најсјајније горе блиста.

Ти си тиха, детињаста,
Пуна дражи и милоште,
Ал' једно ти недостаје:
Не знаш своју вредност јоште!

ДАУМЕР

ДА САМ ЛЕПТИР

Да сам лептир лакокрили,
На усне бих твоје пао,
И са њих бих, за час тили,
Мед слађани посисао.
Зграбио бих свој плен мио,
Па бих у свет одлетио.

НЕИСКРЕНА МОМО....

Неискрена момо, дај ми усне своје,
И ако си лажна, чедо си умилно,
А уста су твоја слатка, као да си
Мед из самог раја добила обилно.

Љубим те, и ако треба да те мрзим,
Мрзим те, и ако и нежно и тајно:
Треба да тиречем збогом за навеки,
А ја те на груди притискам очајно.

Мој живот и срце у том миљу гори,
И заносно пехар кратке среће пије:
А бол, што ми срце твоје пређе створи,
Минуо је, као да га било није.

ПОНОВНО ВИЂЕЊЕ

Иако си речи говорила слатке,
Знам, ипак ти душа у чемеру грца,
Знадем да је срећа од тебе далеко
И да си скрхана, саломљена срца.

И ако се усне твоје благо смеше,
Да несрећу твоју гордо само скрију,
Све је узалуду, јер сву беду твоју
Ја читам из твојих детињих очију.

Ох не буди горда, дај ми руке обе,
Помирљива буди, посред свога јада,
И љубави када места више није,
Плачимо заједно обадвоје сада.

Плачимо за судбом својом немилосном,
Ну тужба и прекор са наших усана
Нека крилом тамним, у овоме часу,
Не разнесе пепо̑ наших старих дана.

ИДА ДИРИНГСФЕЛД

ЋУТИ!

Прст мећем хладно на уснице бледе,
И зборим срцу: ћути, ћути немо!
Ти страни људи, шта су они нама,
Да тајне своје поверит' им смемо?

Болове твоје осећају л' они?
Знају л' ти што год о жељама тајним?
Искрено небу повери се плавом,
Месецу, сунцу и звездама сјајним!

Облаку мрком и валима плавим
И сваком цветку све казати смемо.
Ну само опет кад ступиш међ' људе,
Сети се мене, и тад' ћути немо!

ЛЕБРЕХТ ДРЕВЕС

СВЕ ПРОЛАЗИ

Селице се птице већ ка југу крећу,
И облачно небо над гором се бури...
Видиш, мила, како брзо пада лишће?
Видиш, мила, како све се крају жури?

Тек што премалеће измамило цвеће,
Тек што ружа мајска свом лепотом сину,
Тек што љубав плану оним светим жаром,
Већ опада лишће — и све веће мину!

И љубав и јади, блаженство и боли
Ништа друго није: кратак сан је само.
И на крај живота шта остаје јоште?
Уздах одговара, ми ништа не знамо.

Ипак где су руже увенуле миле,
Већ другога лета нове руже стоје,
И над маховином мог и твога гроба
Грли се и љуби заљубљено двоје.

КАРЛ ДРЕКСЛЕР МАНФРЕД

ЛАКУ НОЋ!

Лаку ноћ ти, чедо мило!
Анђô добри нек' те штити;
Санак благ и слађан нек' те
Мирисавим цвећем кити!

Лаку ноћ, и сањај руже,
Своје нежне сеје врле,
Што се, тихе миле ноћи,
Са пролећним дахом грле!

Лаку ноћ, и прими мене
У лепе ти снове цветне,
Шат задржи срце твоје
Спомен, сутра кад ме сретне!

Лаку ноћ, и осмехни се!
Ту ми жељу душа скрива:
Из твог ока, кô благослов,
Чаробна се моћ разлива.

Лаку ноћ и склопи очи —
Два камена драга права,
И у самом санку лепше
Но све звезде неба плава.

МАРИЈА ФОН ЕБНЕР ЕШЕНБАХ

—

ПЕСМИЦА

Зашто си свету драга и мила,
Песмице лепа? Откуд ти сила?
Откуд је црпеш? Из којег врела?

У мени звука тек нешто влада,
Са нешто песме и нешто склада.
И ту је душа целцата цела.

У КРУГУ

Кô олујом ношен брод се креће журно,
Плаве вале дели.
На броду клицање разлеже се бурно:
Ми смо близу цели! —
Блед крманош шапће, суморно и тужно:
Ми пловимо кружно!

КАРЛ ИМЕРМАН

ЊЕЗИНО ОГЛЕДАЛО

Покаже л' ти црте љуте огледало:
С мрачна чела и из ока муња бије, —
Реци да му до истине није стало,
И узвикни: не, то моја слика није!

Ну ако се на те смеши лице слатко,
Лице љупко, топло, мило неизмерно, —
Знај, истину сада збори стакло глатко,
И преда те слику твоју ставља верно.

Хоћу да му сад помогнем, жељо жива,
И да признам да истину вазда збори:
Зар рођену моју грешку не открива,
Када сумор твоје дивно лице мори?

МАКС КАЛБЕК

КАДА ГЛЕДАМ ОЧИ ТВОЈЕ

Када гледам очи твоје,
Кô да гледам бурно море:
Бездна тиха, на површју
Стихије се страшне боре,

Када гледам очи твоје,
Кô да гледам свод лазурни,
Што се смеши ведро, тихо
На свет мрачни, на свет бурни.

О ти, море, у дубину
Прими јаде душе моје!
О ти, небо, дај ми души
Сјај ведрине чисте своје!

СИГФРИД КАПЕР

ЗА ТРЕНУТНУ СРЕЋУ

Ој, славују, ал' је песма кратка,
Што груд твоју испуни свом моћи,
И одјекне, умилна и слатка,
Као санак премалећне ноћи!

Ну ма да се тек за тренут вине,
Ипак уздах из груди ми мами:
За песмицу, за срећу што сине
Ја све дајем, па и — живот сами!

ГОТФРИД КЕЛЕР

МРТВА ЉУБАВ

Бледим зраком трепће звезда
У даљини, с плава неба;
Да до нашег допре ока
Њену зраку вечност треба.

Пре хиљаду, можда, лета̂
Распала се звезда сјајна,
Ну на плавом горе своду
Јошге светли мила, бајна.

Овом чудном сјају личи
Љубав нежна, љубав врла,
Љубав, које нема више,
Љубав, што је изумрла.

ЈУСТИНУС КЕРНЕР

ПУТНИК У СТРУГАРИ

Тамо доле, у стругари,
Уживʼо сам мир дубоко;
Игра во̑де и точкова
Занимаше моје око.

И, ко̑ у сну, гледао сам
У стругари јоште и то:
Где стругало крчи пута
Кро̑з јелино стабло вито.

Слушах како, као жива,
Јадна јела тужно јечи,
И из њене јадованке
Разумедох лепо речи:

„У добри си часак дошʼо,
„О, путниче уморени,
„Јер због тебе сада секу
„Оштрим ножем срце мени:

„Када скорим самрт дође,
„Ја ћу теби станак бити
„У земљици црној, где ћеш
„Уживати мир вечити.“

Излетеше чет'ри даске:
Мени јад на срце паде.
Хтедох рећи речцу једну,
Кад одједном точак стаде.

ТИХЕ СУЗЕ

Устала си од спавања
И по цветној идеш трави;
Изнад брдâ и долинâ
Бескрајно се небо плави.

И докле си, у тишини,
Уживала сласти санка,
Плакало је небо много,
Целе ноћи, без престанка.

Погдекоји тако ноћу
У самоћи сузе скрива,
А у јутру нико не зна
Да му срце јад прелива.

ЕМИЛ КЛАР

СВОМ СЕ ДОМУ ВРАЋАМ...

Свом се дому враћам с балске теревенке:
Собом носим сад:
Од среће и сјаја ни труни ни сенке,
Само стари јад.

Свом се дому враћам, и снег газим бео,
Гракће гавран клет.
А снег пада силно, као да би хтео
Скрити цели свет.

Пуштајте, небеса, покров снежни, бели
На брег и на дол,
Покрите ми главу и мој живот цели
И мој јад и бол.

ЕМИЛ КУ

— —

У ВЕЧНОСТИ

Она му је дала младан живот цео,
И срце и душу, и све што је хтео.

Родила се, само да на њега мисли,
И никад јој јади нису груди стисли.

Још јој среће није вид'о месец бледи,
А већ смрт је позва, да јој немо следи.

На растанку нешто рећи му је хтела,
Но смрт јој не даде, већ ју је одвела.

Али после тога он поживе доста:
И среће и јада још за њега оста.

Њену слику каткад морао је снити,
Где га нежно моли: хајде са мном и ти!

А кад пољуб прими смрти неизлечне,
Лутао је дуго кроз просторе вечне.

И када се, најзад, она нађе с њиме,
Земску реч му каза: „Не заборави ме!“

Чувала је вечно реч своје милоште,
Што му рећи хтеде на растанку јоште.

ФРАНЦ КУГЛЕР

НОЋНИ ПОЗДРАВ

Пред прозором мојим трне
Месечева светлост бледа,
На сточићу мом часовник
Ток времена приповеда.

Кроз тишину нему каткад
Бâт човеков ноћ пролама,
Јекне само и губи се
По суморним улицама.

На крилима лака санка
Уздижу се мисли моје
И потајно, мој животе,
Траже беле груди твоје.

ЈЕЛИСАВЕТА КУЛМАН

—

СРЕЋАН ПУТ!

Срећан пут вам, ластавице,
Пожурите једна другу,
Вините се смелим летом
Убавоме топлом југу!

Како бих се и ја радо
Придружила вашем лету:
Да хиљаду чудâ видим
По пространу, белу свету.

Ну ма какве чари биле
На том путу, у туђини,
Ја бих опет назад дошла,
Својој милој домовини.

———

ЛУЦИ КЕМПФЕР

ЗИМА

Дошла зима строга, љута,
И прамење пада густо;
А олуја бесомучно
Брише, мори поље пусто.

Снег се топи и пролеће
Зеленилом све одева:
К небу плавом шева леће
И одозго песму пева,

Јадро једно ка обали
Весело се, брзо креће.
Али јадро, што ја чекам,
Вратити се никад неће.

НИКАД ВИШЕ...

Шта је твоје кивно срце хтело,
Кад ми врати моје цвеће свело?!
Ах, те руже, у злобноме смеху
Што их враћаш, негда свеже беху...

И доћи ће опет премалеће,
Сунце сјајно, мирисаво цвеће;
Биће срцâ, што ће љубит' жарко
Свеже руже и сунашце јарко...

Али руже, што их срце моје
Чедно посла за срдашце твоје,
Моје мило, моје нежно цвеће,
Никад више свеже бити неће.

СЛИКА ЉУБАВИ

Да ли ти је љубав ружа, рујна, нежна,
Под сунчевим зраком што се развила?
— Њено лишће кида дах северца снежна:
Не, таква ми љубав није никад била!

Да ли ти је љубав дрво горостасно,
Којем стабло снажно круна лисна дичи?
— Из корена олуј чупа дрво ласно;
Не, на дрво ово љубав ми не личи!

Да ли ти је љубав кâм сред мора бурна,
Што пркоси валу што му груди бије?
— Стена је у мору пуста, хладна, тмурна:
Не, љубави моје ово слика није!

Звездица је она, краси свод небесни,
И казује земљи њене путе праве;
Вал жубори шумно, олујина бесни,
А звезда се смеши са висине плаве.

УВЕК

Ти си моја била
У срећи и сјају,
Ну ја самац остах
У тузи и вају.

Ал' је срце моје
Увек било твоје:
У срећи и сјају,
У тузи и вају.

ОТО ЛАЈКСНЕР

ТРИ ЉУБАВНЕ ПЕСМИЦЕ

У мом срцу осамљену,
Кад наступи зимска ноћ,
Пролеће се ново буди
И чаробну шири моћ.

Ту, дубоко, у кутићу,
Цвета многи цветак драг;
Светли, сјаји, блешти, пламти
И просипа мирис благ.

Ја се буним сред тог миља,
Што ми целу плави груд,
Док на пољу месец светли
И свуд влада зимска студ.

*

Шта је мени? Ја од скора
Не познајем себе сâм!
Куд погледам, свуд привиђам
Твога сјајног ока плам,

По плавому своду трепте
Звезде сјајне; испод њих
Крај усана медних твојих
Лебди осмех благ и тих.

Ах, тај осмех обећава
И на твоју мами груд;
Срце хоће да угуши
Силна чежња, слатка жуд.

*

И ако те, у даљини,
Двоји цели бели свет,
Опет моје хитре мисли
Управљају теби лет,

Својим зраком њих уноси
Кроз твој прозор месец блед;
Ту ти љубе очи лепе,
И с усана сишу мед.

Ту се песме љубованке
Успављиви шири тон,
Док одједном не зазвучи
Твоме уху сребрн звон.

Тад ти лицем румен сине
И јави се осмех благ:
„Сад, у овом слатком часу,
„Мисли на ме драган драг!“

ФЕОДОР ЛЕВЕ

—▬—

АЛПИСКА РУЖА

У маховини на високом брду,
Пркосећ' леду и његовој моћи,
Алпи̂ска ружа у тишини цвета:
Слађана песма, песма о самоћи.

Крноце нежно пролетњега даха
Њезино лишће млађано не љуби:
Ту она стоји, кô забачен осмех,
Што се на стени укоченој губи.

Глечера хладног на подножју њену
Огромна маса ка небу се диже,
А она мирно, као срећа нема,
У вечном миру дан за даном ниже.

О благо оном љубимчету среће,
Ком, посред студи која душу грли,
Високо горе, изнад свију брига,
Овако цвета један цветак врли!

КАРЛ МАЈЕР

—

ВРАБАЦ И ВРАБИЦА

На кров пао врабац један,
И врабица с њиме ту је,
„Пољуби ме, мој животу!“
Млади мужић прижељкује.

„Процветаће скорим трешње,
„Пролеће је тако мило,
„Ах, колико волим грашак
„И пролетње зеленило!“

А врабица: „Драги мужу,
„Други посо̂ чека на нас:
„Отпочнимо да градимо
„Своје гнездо још данас.“

Врабац на то: „Дићи гнездо,
„Лећи јаја, хранит' младе
„И бискати главу мужу —
„То врабице само раде.“

А врабица: „Варварине!
„Ја од рада да се знојим,
„А ти да се кочопериш
„Са цвркутом вечним својим?“

Врабац на то: „Шта ту вазда̑н,
„Да се кратко квитирамо:
„За врапца су уживања,
„За врабицу дужност само!“

КОНРАД ФЕРДИНАНД МАЈЕР

ЗИМЊИ ДАН

Над поврщјем земље снежне
Небо плаво, ветар дува.
Сунце само своју младост
И лепоту вечно чува.

Данас, само за тренутак,
Небом плавим мило сину,
И кô срећа, као љубав
За голу се шуму вину.

КОНРАД ФЕРДИНАНД МАЈЕР

САД ТИ, ШУМО, ЗБОРИ!

У млађано доба ја ти, горо, бејах
Посетилац верни сваког Божјег дана;
Ја ти поверавах своје снове златне,
А и туга моја беше теби знана.

И данас те тражим, уточиште тмурно,
Да шуштање чујем твојих густих грана̑.
Умукли су јади и клицање бурно;
Сад ти, шумо, збори — реч је теби дана.

ЕДУАРД МАУТНЕР

УЗ РУМЕНО ВИНО...

Уз румено вино, где се песма хори,
Ја мишљах на тебе, он о теби збори.

„Ја је љубим жарко!“ говораше мени,
А образи моји посташе румени.

„Она мене љуби топло, неизмерно,
„И љубиће вазда искрено и верно“.

Мени тешко беше, обузе ме језа,
И песнице обе, у свом болу, стеза'.

„Жар пољупца њена на усне ми оста“,
Лице моје блеђе и од снега поста.

„Па још како топло загрлити знаде!“
У руци ми чаша прште у комаде.

У оку ми огањ, и ја дисах бурно,
И оружје тражих; у заносу журно.

„И смрт ће ми једном у походе доћи,
„Али са мном и тад, знам, она ће поћи!“

И у том тренутку мога гнева неста,
И братски му руку пружих тада сместа.

Ја напоље јурнух, туга ме обузе,
И у бурној ноћи излих горке сузе.

СТ. МИЛОВ

—▬ -

ОДГОВОР

„Песници прави ишчезли су веће,
„И данас нема већ песника слави`!"
Тај узвик да л' вас тако јако тишти,
Да ли вам чело с тог губитка тавни?
Не, ви их само не видите више,
Јер мржња ваша награда је њима:
Ви им не дате да узвисе себе,
Код вас се проза срдачније прима.

„Песници прави ишчезли су веће!"
И нигде очи да их више спазе!
Ко их је још те икада нашао
По трагу ваше свакодневне стазе?
Да ли ви моћне разумете звуке,
Кад њина душа у јадима грца,
И кад, у тежњи за лепотом вечном,
Звездама пева из дубине срца?

Али ја знадем да гдекоја душа
Високе мисли сакривено таји,

И, посред мука, посред горких брига,
Човечне тежње негује и гаји.
О знајте, да ће унуцима бити
И наше доба слика сјајна цвета:
Песнике праве садашњост ниједна
Познала није — од како је света!

ВИЛХЕЛМ МИЛЕР

ОСАМА

Као какав мрачан облак
Што ваздухом ведрим мине,
Као кад се врхом јеле
Уморени ветрић вине:

Тако, ногом уморено̂м,
Идем самац улицама;
Око мене живот бујан,
У грудима пустош сама.

Што је ваздух миран тако!
Зашто сунце сија сада!
Кад бешњаше олуј силни,
Не бех тако бедан тада.

ВОЛФГАНГ МИЛЕР
ФОН КЕНИГСВИНТЕР

ЗНАШ ЛИ ПРИЧУ О РИБАРСКОЈ ДЕЦИ

Знаш ли причу о рибарској деци,
Што су села усред чуна мала,
Па су сињим, недогледним морем
Из све своје снаге запливала.

Морске руже брала су на путу
И из чуна песма хорила се,
Љубила се и грлила страсно
И весело проводила часе.

И кад данак одлетео беше,
Обала се у даљину скрила;
И она се не вратише дома,
Имена се њина изгубила.

И знај сада, ми смо деца ова:
Ја сам момче, ти си она мома;
Сиње море то је љубав наша,
Оно ће нам гроб бити обо'ма,

ФРИДРИХ ХАЛМ

— —

СРЦЕ МОЈЕ, ХОЋУ ДА ТЕ ПИТАМ

— Срце моје хоћу да те питам:
Љубав шта је, реци, реци-де, да знамо?
„Две душице, али једна мисô,
„Два срдашца, удар један само“.

— А кажи-де откуд љубав дође?
„Она дође, она се ту скраси“.
— А кажи-де кад ишчезне љубав?
„Није љубав, ако се угаси“.

— А када је љубав најчистија?
„Кад на себе и не мисли више“.
— А када је љубав понајдубља?
„Онда само, кад тече најтише“.

— А када је богата највише?
„Сиромашну љубав и не знамо“.
— Реци, јоште, како збори љубав?
„Љубав ћути, она љуби само“.

———

Н. ЛЕНАУ

РАСТАНАК

Облаци црни гоне се,
У њима бура спи;
По врту, тужни, суморни,
Шетасмо ја и ти.

Тако је нема, жалосна
И мрачна била ноћ:
Кô љубав наша несрећна,
Где суза̂ влада моћ.

И кад ти блед на растанку
Пожелех лаку ноћ,
Уздахнух за нас обоје:
Ох, смрти, хоћеш доћ'!

РОБЕРТ ПРУЦ

НЕ СРДИ СЕ!

Колико те љубим, мила,
Никада ти нећу рећи:
У срце се тајна скрила,
С њом ћу једном у гроб лећи.

И све редом песме моје
Ту ће тајну прећутати;
Њу ће само очи твоје
Из мог ока прочитати.

Ну ако је, цвете мио,
Прочитати не би знала,
То је само санак био:
Не срди се на сањала!

РОБЕРТ РАЈНИК

КРАЉ ЕРИХ

Млад краљевић миловао
Малу Ану плава ока,
Рибаркињу златне косе,
А којом се сви поносе
Од запада до истока.

Ловио је зором срне
И медведе, због те моме;
Кад за брда сунце леже
Вукао је тешке мреже
По језеру плавом с њоме.

„Позива ме отац строго.
„Збогом, Ана! И знај, мила,
„Другој нећу срца дати.“
На пролеће он се врати —
Лепу Ану земља скрила.

И краљ стари у гроб леже,
Круну прими Ерих млади,
О, Ериче, крајње време,

Мани љубав, збаци бреме,
Свог народа, трôна ради!

Остави се Ерих туге,
И земљу је чув'о своју;
У миру се световао,
И срећно је ратовао,
Борио се сâм у боју.

Благослови земљу своју,
Све усрећи срећом правом. —
Када мину доба свеже,
Узе копље, узе мреже
И језеру оде плавом.

Кад ноћ дође, хитао је,
Кријући се, сâм, од људи,
Пустој њеној кући тамо,
Где олује хуче само,
Да заспалу прошлост буди.

У зору је копљем срне
И медведе он обар'о;
Кад за брда сунце леже,
Вукао је тешке мреже, —
Кô у срећно доба старо.

Тако чека седи краљу —
Срце бôно, неизлечно,
Главу седа коса кружи —
И за даном оним тужи,
Кад ће с њоме бити вечно.

Сањајући једном тако,
Усрећи га санак мио:
Лепа Ана, ружа мајска,
Отвори му врата рајска —
Краљ се тамо пробудио.

ЛЕТЊА НОЋ

Минуо је данак хучни,
Дошла нојца тиха, чиста;
На небесном плавом своду
Безбројно се звездâ блиста.
И из сјаја магленога,
Где се небо с земљом грли,
Миле зраке земљи тамној
Шаље благо месец врли.

Светом поздрав мио струји,
Земљу грли, иде даље;
То је тих и нежан пољуб,
Који срце срцу шаље,
Што се као тамјан пење,
Кô анђео који своје,
У даљини, над драганом,
Успављиве песме поје.

Све би могло весник бити,
Како поздрав земљом струји:
Птица птици песмом пружа,
С листа на лист шумом бруји.
Небом плавим, земљом целом
Простире се слатка тајна,

Вал је валу исповеда,
Звезди шапће звезда сјајна.

Ноћи, где се такви дуси
Спрам месеца крећу светом,
Ноћи, где све кличе, пева,
Ваздух мири чистим цветом:
Слава теби, што састављаш,
Трудећи се неизмерно,
Без обзира на даљину,
Срца, што се љубе верно!

ОСКАР ФОН РЕДВИЦ

СВЕ ДОК...

Све док моје небо плаветнило краси,
У мислима нећу облаке да стварам;
Све док моје бујне не оседе власи,
Младалачку главу нећу да обарам.

Мисли л' цвет на зиму, одаје л' се вају,
Када свеж у мају целу башту краси?
И зар звезда мисли, у свем своме сјају,
Да ће сутра да се за навек угаси?

ФРИДРИХ РИКЕРТ

КАД У ЉУДСКОМ СРЦУ ЖЕЛИШ....

Кад у људском срцу желиш
Да све жице дирнеш лако,
Ти удеси тон болова!
Звук радости не, никако!

Има људи, који нису
Окусили среће, сјаја —
Ну човека нема, који
Осетио није вајa.

МЕСЕЦУ

Ој, месече, пратиоче,
Сврни зраке из далека,
Тамо, где ме мила, сетно,
Раширених руку чека.

Твом завиди зраку она,
Јер драгана њена прати;
Мораш њено тужно лице
Ведрим зраком обасјати.

Њене груди, пуне жуди,
Благим зраком својим грли,
Љуби сузу што низ лице
За драганом верним хрли.

Што да зраке у пустињи
Око цвећа залуд мориш:
Кад њезине очи гледаш,
Кô да с ружом росном збориш!

Е. РИТЕРСХАУЗ

ЧОВЕКОВО СРЦЕ

Човеково срце то је цветак чио,
Што у пољу цвета, у сред сјаја свога,
И док данас шири мирис нежан, мио,
Већ је сутра жртва ветра суровога.

А цветићи негда беху звезде сјајне,
Што пуштаху светлост своје свете моћи:
Зато плачу звезде из дáље бескрајне,
Кад наступе летње и звездане ноћи.

Човеково срце то је звезда сјајна,
Што је доле пала, у блеску и сјају,
Зато срце вуче нека чежња тајна
Незнаному своjем даљном завичају.

КАРЛ РОДЕ

JÄGERLATEIN

Кад рекнете: „Ловци лажу!“
Наносите правди вреда:
Ловац каткад прича само,
Што му шума исповеда.

Јова, раст и јела шапћу
Песму која срце дира:
Шапћу папрад, маховина,
Поточић им секундира.

Хмељ и дивља лоза зборе
Причу која срце крави,
Ну те звуке не разуме
Нико — само ловац прави.

Кад у вече седне ловац,
А кондири тек навале,
Хмељ и лоза намигну му:
„Причај, шта си чуо, брале!“

И у шуми што је чуо
Прича ловац тад полако;
Те су приче чудне можда —
Али *лажи* не, никако!

ФРИДРИХ РЕБЕР

ГОСПО БРИГО!

Госпо бриго, шта би са мном хтела?
Мене није јоште старост свила;
Стан ми греју зраци сунца врела,
Моје душе слободна су крила.

Доћ' ће зима, с њоме доста јадâ:
Доћ' ће чама дуга, неизмерна;
На огњишту греј се моме тада,
Тад ми буди другарица верна.

Али данас пролеће је право,
На мом путу пуно цвећа бујна,
Поздравља ме једно око плаво,
И љубе ме једна уста рујна.

Твоју песму сред весеља бурна,
Мајских дана, нико живи неће.
Зато иди, о госпођо тмурна,
Јер за мене јоште цвати цвеће.

ХЕРМАН РОЛЕТ

МИ, ПЕСНИЦИ....

Ми песници, стари, млади,
Ми имамо дужност красну;
Опевамо цвеће, небо,
Опевамо зору јасну.

Дах ветрића, жубор врутка,
Срећу срца, удес худи,
Песмом милом, песмом звучном
Одевају наше груди.

Најтајније снове душе
Изразимо речју само;
Што већина једва слути,
Ми то тако јасно знамо.

Што хиљаде срца мори,
Тугом мрачи живот цели,
Ми у једној само песми
Износимо у свет бели!

ФРИДРИХ ф. САЛЕТ

И АКО МИ...

И ако ми ока ископају оба,
Зар сунашце зато неће више сјати?
И ако ме баце у тамницу влажну,
Слобода ће опет победити знати.

И ако ми руку окују у ланце,
Што се место мача оштрим пером бори,
Биће доста руку, доста оштрих перâ,
Док за правдом срце ма и једно гори.

Ако ми се речи, Богом задахнуте,
У суморној тами изгубе с усана:
Звук се један не би ни иначе чуо,
Кад затутње громи са хиљаду страна.

Ишчезнути неће одмах премалеће,
Зора, светлост, цвеће, живот и олуја,
Ако својом руком, безбожном и кужном,
Удавите једног сићушног славуја!

ЈЕСЕЊА ПЕСМА

Када олуј стабла љуља,
Гором шетам ћио тада;
Слушам како, шумом свежим,
Лист за листом доле пада.

Јер уз такве звуке душа
Сања дивно премалеће,
Славујеву песму милу,
Свежу траву, росно цвеће.

Шетам ведар преко поља,
Где стрњиком ветар пири,
И на цвеће мајско мислим,
Што зорним дахом мири.

Гледам небо плаво, кад се
Под њим облак црни вије,
И на безброј звезда мислим
За облаке што се крије.

САФИР

ЉУБАВ ИМА...

Љубав има једну сестру:
Чежњу, сеју своју дивну;
Љубав има једну ћерку:
Наду, ћерку милостиву.

Више пута љубав сузе
На груд'ма је сеје лила,
Ну те сузе, са утехом,
Брише нежно ћерка мила.

Моја љубав сахранила
Давно чедо све милоште:
Своју наду. Сеје обе
Загрљене плачу јоште.

ПОМЕНАК

Ја узабрах један цветак,
Поменком га зову људи;
Узабрах га, да закитим
Њене миле, беле груди.

Ал' ја цветак заборавих,
Кад сам пред њу дивну стао:
Заборавих, не сетих се,
Зашто сам га узабрао.

„Опомен' се, опомен' се,
„Шта си млађан са мном хтео!“
Шапће цветак нежно, тихо —
Ни он није јаче смео.

А у мени срце гори
Од некога чудна плама;
Заборавих на поменак,
Заборавих себе сама.

КАРЛ СИБЕЛ

НЕЗНАНА СРЕЋА

Дељао је дрво кроз дуг низ годинâ,
Мучио се целог боговетног данка;
А у кући малој носила се она
Са хиљаду тешких бригâ, без престанка.

А у вече, кад би вратио се дома,
Уморена тела, чела тако знојна,
Брисала би она, благо, чедно, нежно,
Избраздано чело свога милог војна.

Гледали су тако, како дан за даном
И лето за летом, посред бригâ, мили:
И ниједно од њих ни слутило није,
Колико су срећни обадвоје били.

РАЗОЧАРАЊЕ

Ко би сада рек'о да ће
Реку, што зрак сунчев грије,
Када љута зима дође,
Ледна кора да покрије!

Да прстенчић сав од злата,
Украс лепи, украс дични,
Притискује душу често
Као камен воденични!

Да ће ноћ с олујом доћи,
Да замени данак мио,
И донети јаде срцу —
Ко би то још помислио!

ТВОЈЕ ЗВЕЗДЕ

Не остављај звезде своје сјајне!
Њих је теби вечна сила дала,
Да осветле путе твоје тајне,
Да те воде преко црних зала.

Све док оне гледе на те благо,
Знај да за те цвеће мира цвати;
Док им срце показујеш наго,
Поверење у свету те прати.

Час те руке твоје драге грле,
Час те сузе миле мајке росе:
Не остављај своје звезде врле,
Јер ти само оне срећу носе.

ЈУЛИЈУС ШТУРМ

ОКО ТВОЈЕ МАЛЕ РУКЕ...

Око твоје мале руке
Шарних крила лептир леће,
Све кругове мање прави
И на руку најзад слеће.

Не чуди се, што на њојзи
Скупља своја крила мала:
За пребелу твоју руку
Држао је да је лала.

ПРОЛЕЋЕ

Зеленило свеже, после зимњих данâ,
И пролетњег данка свеж поздрав јутарњи,
Срдачно са свију поздравља ме странâ:
Заборави бриге и бол унутарњи.

И весело срце на то одговара,
Пренула је из сна нада груди моји',
Блиста земља цела од Божјега дара,
А над њоме небо отворено стоји.

САЊАО САМ...

Сањао сам: сунце сија
Са небесног плавог свода,
А ја стојим, као цветак,
Усред њиве, пуне рода.

Класје, пуно зрелим зрном,
Клима благо главицама,
И гледа ме зачуђено
Својим златним очицама.

„Ми носимо људма срећу“,
Тако класје мени збори;
„Шта ти радиш?“ — „Њиву красим,
„Док ме олуј не обори.“

У ЧАСОВИМА ОЧАЈАЊА

Кад са брда сунце слети
И пролећни гасне сјај,
Цвеће неће обузети
У суморној ноћи вај:

О сунчеву зраку сјајну
Снива оно злаћан сан,
Премалећном даху бајну
У круници нуди стан.

Тако и ти, срце моје,
Крij љубави топли зрак,
Њим пролеће ствараj своје
И суморни гони мрак!

АЛБЕРТ ТРЕГЕР

ИСТРАЈ САМО!

И ако ти ноћу сузе одар квасе,
Врућиштина мори измучене груди:
Благо и спокојно заспаћеш једаред,
И никаква брига више те не буди.

О, не вени само у страху и јаду!
Иде часак што ће свему на пут стати:
Четири ће даске, узане и танке,
Уморноме срцу постељицу дати.

А наћи ћеш руку, да ти очи склопи,
Кад престане борба, дође часак свети —
Руку, што ће цветком или каквом траком
Твој мртвачки ковчег украсити хтети.

Смрт доноси целом јаду твоме покој —
То животу твоме непознато цвеће.
Истрај само! Нико није тако бедан,
Да га самрт једном посетити неће.

ЈОВАН ТРОЈАН

ДУЖНОСТ ГОСТА

Гост на земљи овој, о човече, ти си:
Данас, сутра можеш „збогом“ рећи, лако:
Па зар ти је тешко понашат' се тако,
Да гостима другим на досаду нисн.

УЛАНД

ЗАМАК НА МОРУ

Да ли виде двор високи,
Који морски вали бију,
А над њиме злаћани се
Облачићи небом вију?

Канда тежи да се спусти
И загрли плаве вале,
Канда тежи да пољуби
Облакове златне, мале?

„Видео сам двор високи,
„Који морски вали бију,
„Над њим месец блеђан лебди
„И магле га густе крију.“

Да л' вал с ветром извијаше
Песме ведре, песме веље?
Да ли озго зачу свирку,
Клик, певање и весеље?

„Ветар ћути, вали ћуте,
„Свуд владаше покој сами;

„Озго јекну тужна песма,
„Што из ока сузу мами.“

Виде л’ краља и краљицу,
Кад се поглед горе вину?
Виде л’ пурпур-огртаче,
Да ли сјајна круна сину?

Да ли воде невестицу,
Сјајну као сунце јарко:
Струк јој танан, лице дивно,
Златна коса, око жарко?

„У оделу сасвим црну
„Видех краља и краљицу,
„Ал’ не видех круне сјајне,
„Нити видех лепотицу.“

КРЧМАРИЧИНА ЋЕРЧИЦА

Три момчета прешла преко Рајне плаве,
Крчмарици сврате, да жеђцу удаве.

„Крчмарице добра, имаш вина стара?
„И где ти је шћерца, што рај оком ствара?“

„Имам вина, које даје Рајна плава.
„На мртвачком одру кћи ми санак спава.“

Отворише врата од собице мале:
Мртва лежи мома, коју тако хвале.

Прво момче диже с лица танки вео,
И тужан му облак на чело се свео:

„Ах, што ниси жива, моје чедо лепо,
„Од овог бих часа љубио те слепо!“

Други не могаше срцу да одоли,
Спусти вео доле, сузе горке проли:

„Ах, ти слико дивна увенула цвета,
„Ја те љубих верно неколико лета!“

Трећи диже вео, што јој лице скрива,
Па пољупцем усне блеђане целива:

„И данас те љубим, моја срећо клета,
„И љубићу вечно, докле траје света!“

ПРОЛЕЋНА ВЕРА

Ветрић шири своју моћ,
Шуми, ради дан и ноћ,
Ради увек, без престанка.
Нови звуци јече сад!
Бедно срце, махни јад:
Биће боље једног данка.

Сваког дана лепши свет,
Лепша песма, лепши цвет.
Има цвећа без престанка:
Цвета шума, брег и дол.
Срце, мани јад и бол:
Биће боље једног данка.

РИХАРД ЛЕАНДЕР

КО БИ ПИТ'О...?

Када дође дивно премалеће,
Тад се ласта у висину вине;
Она сунца не види, ал' знаде
Да ће скоро небом да засине.

Она знаде, кô што и ја знадем,
Кад ти приђеш нечујнога крока:
Вид'о бих те, да не чујем ништа
И слеп да сам на обадва ока.

Са жубором потока да дођеш,
За бескрајном пучином што вене,
И са шумом мирисна ветрића:
Ја бих знао да си покрај мене.

Да знао бих, без ока и уха,
Да знао бих и без тога свега:
Ко би пит'о за срдашце своје,
Десну руку, да ли је код њега!

ЛУДВИГ АУГУСТ
(ФРАНКЛ)

УТОЧИШТЕ

Кад наиђу на те тешки јади,
Тешки боли, туга неизмерна,
Махни људе, лека ће ти дати
Густа шума, видарица верна.

Шума, стење знају шта су боли,
Када душа у јадима грца:
Бура муњом шинула је често
Посред шуме, сред камена срца.

Кô од људи, што теше обилно,
Од ових ћеш ти утехе чути,
Ал' ће одјек туговати с тобом,
И опет ће с тобом умукнути.

КАРЛ ЕМИЛ ФРАНЦОЗ

—▬—

ЗАШТО?

Љубљамо се у пролеће наше,
Како давно беше добро знамо;
Али кратак, смеран санак беше,
Беше лахор, беше пена само, —
Једном само почивасмо слатко,
А око нас чарна гора густа,
Једном само, ах за време кратко,
Ја пољубих твоја рујна уста...

Јест, то беше пре петнаест лета,
Или мож'да прошло је и више,
И туђина прогута ме клета,
А тебе ми навек кобн скрнше.
После дознах (мирно, не лих сузе)
Да си другом руку дала млада.
Сад одједном нешто ме обузе,
И тебе се чудно сећам сада...

Зашто? — Мислим; сузе лију очи;
Око мене све живо весело,

Шта ли је сад, у јот зимској ноћи,
Твоју слику овамо донело?

Сећаш ли се чежњом наше среће,
Цвећа, што је тако давно свело?
Или ти је — с тугом слутим веће —
Душа баш сад оставила тело?...

ВИЛХЕЛМ ХАЗЕНКЛЕВЕР

—▬—

У ДОБРИ ЧАС

Ту нема песме, где станак има
Највећа срећа, највећи јад.
Ал' када тешких нестане јада,
Ал' када срећу несрећа свлада;
Бурна се песма захори тад.

———

ПАВЛЕ ХАЈЗЕ

ЗБОГОМ!

Зумбул, лала и каранфил,
Ружа и све цвеће вене; —
Ал' не моја љубав. Збогом!
И сећај се навек мене!

ПТИЧЈЕ СТРАШИЛО

Усред њиве кале стоји,
Да заплаши врану, чавку;
У висину мотка стрчи,
Ветар врти камилавку.

Побожни се сељак нада,
Да ће тиме њиву спасти:
Да ће углед калуђерев
Одагнати те напасти.

Птице мисле: леп нам пример
И сâм дајеш, кале врани:
Нити сејеш, нити жањеш,
Па те ипак Господ храни.

ХАЈНЕ

—

БЕЗ ПОЉУПЦА...

Без пољупца иједнога
Страћих крај ње дана доста,
И ја с жељом срца свога
И устима сухим оста'.

Једаред ми срећа сину:
Дах осетих миле своје,
Ал' се и он вешто вину,
И не дирну усне моје.

—

ВЕЧЕРАС СЕ ВЕСЕЛИТЕ...

Вечерас се веселите,
Тамо пламте силне свеће:
На прозору једном видим
Сенку неку, где се креће.

Ти не видиш тог човека,
Што у тамној стоји ноћи;
Још мање ће очи твоје
У срце ми продрет' моћи.

Моје мрачно срце љуби
Тебе, мила цуро, бајна;
Љуби, дршће, вене, тужи —
Али то је за те тајна.

ВИСВАМИТРА КРАЉ...

Висвамитра краљ никако
Није хтео сести, лећи:
Јер је хтео постом, борбом
Васиштину краву стећи.

О, ти краљу, Висвамитра,
Велики си ти вô за ме:
Тол'ка борба, испаштање
Све због једне краве саме!

ГЛАСНИК

Устај, слуго, седлај коња!
Свanула је зора рана.
Јури преко шуме, поља
До дворова краљ-Дункана.

Коњушара краљевскога
Испитаћеш тамо тајно:
Коју ћерцу краси данас
Невестинско рухо сјајно.

Рекне ли ти: „Црнојка је!“
Ти похитај, брзо само;
Каже ли ти: „Плавојка је!“
Не жури се брзо амо.

Сврати тада до ужара,
Купи једно уже јако;
Речи једне немој рећи,
Јаши тихо и полако!

ДВОСТРУКО ЋУ...

Наслонићу своју главу
На пребеле твоје груди,
И тајно ћу ослушнути
Куда твоје срце жуди.

Јасни звук се трубе чује,
Хусари се плави крећу.
Ах, па и ти, мила, идеш —
Видети те више нећу.

Сутра идеш. Ал' данас ћу
Мед са уста твојих пити,
И на твојим лепим груд'ма
Двоструко ћу срећан бити.

ЖАРКО ЛЕТО...

Жарко лето на образчић
Твој дарове своје лије,
А у срцу твом се малом
Љута, хладна зима крије.

Ал' то ће се изменити,
Мило моје сунце јарко:
На образу биће зима,
А у срцу лето жарко.

ЗАР МЕ МРЗИШ...

Зар ме мрзиш збиља тако?
Зар си се већ променила?
Чуће клетву рај и пакô,
Како си ме оставила!

Незахвалне усне твоје
Зар сем зла баш ништа друго
Немају за оног, што је
Љубио их тако дуго?!

И АКО МЕ ЉУБИШ, ЧЕДО...

Ниче цвеће пуно, жара,
Где ми падне суза плаха,
И славуја хор се ствара
Од дубоког мог уздаха.

И ако ме љубиш, мила,
Нека буде цвеће твоје,
И славујâ нек' ти сила
Под прозором песме поје!

ИСПОВЕСТ

(Из циклуса **Nordsee**)

Са сутоном дође вече,
И још бешње хукну плима;
На обали стајао сам
Гледајући чудну игру,
Што изводе бели вали.

Надима се и груд моја
Као бесно море сада.
Обузе ме тежња силно
За далеким завичајем
И за тобом, дивна слико,
Што крај мене вазда лебди,
Прижељкује име моје,
Уз звиждање ветра силна,
Халабуку мора бесна
И уздахе груди мојих.

Лаком трском писао сам
По морскоме песку речи:
„Љубим те, Агнеса!“
Али злобни вали тада
Поплавише речи слатке
И збрисаше траг последњи.

Ломка трско, морско жало,
Течни вали, ја вам више
Не поклањам вере своје! —
Све мрачније поста небо,
Помамније срце моје.
И ја, снажном руком својом,
Из норвешких чарних гора
Чупам јелу понајвишу,
Замачем је у огњено,
Зажарено гротло Етне,
И дивовским пером овим,
У жив огањ умоченим,
По мрачноме небу пишем:
„Љубим те, Агнеса!“

Сваке ноћи блистају се
У висини слова зрачна.
И доцнија покољења
Клицајући чате вечно
Те небеске сјајне речи:
„Љубим те, Агнеса!“

ЈА БИХ ХТЕО...

Ја бих хтео песме моје
Да су цвеће мирисаво:
Посл'о бих их драгој својој,
Да јој кажу: „Мила, здраво!“

Ја бих хтео песме моје
Да пољупци буду нежни:
Кришом бих их све послао
На образчић њезин снежни.

Ја бих хтео, да је грашак
Свака моја песма мила:
Кувао бих од њих чорбу —
А она би слатка била.

ЈЕДНО ДРУГО ВРЛО РЕТКО...

Једно друго врло ретко
Разумети ми умемо;
Ал' у блату нађемо л' се,
Ми се одмах разумемо.

КАДА ГЛЕДАМ ОЧИ ТВОЈЕ...

Када гледам очи твоје,
Остави ме туга моја,
И оздрави срце бôно,
Чим пољубим уста твоја.

Кад ми лежиш на грудима,
Небеска ме радост штити; —
Ал' кад рекнеш: „Ја те љубим!“
Морам горке сузе лити.

КАД СЕ ДВОЈЕ РАСТАВЉАЈУ...

Кад се двоје растављају,
Једно другом руку пружи:
Без краја се ту уздише,
Ту се плаче, ту се тужи.

Ми плакали онда нисмо,
Уздах тада пао није:
Сузе, горки уздисаји
Беху дошли тек доцније.

КОЈИ ИМА МНОГО...

Који има много, то ће
Собом више још донети:
Који има само мало,
И то ће му одузети.

Али, ако ништа немаш,
Смрт те чека међу њима:
Јер на живот право, лоло,
Има само кој' што има.

КРАЉЕВСКО САМ САЊ'О ЧЕДО...

Краљевско сам сањ'о чедо,
Лица бледа, с косом дугом;
Ми сеђасмо под липама,
У наручју једно другом.

„Нећу престо оца твога,
„Нити скиптар тај од злата,
„Нећу круну дијаманску:
„Тебе хоћу, умиљата!“

„„Заман све је!““ — рече она.
„„Ја сам жртва хладна гроба.
„„Ја те љубим! Надај ми се
„„У поноћно само доба!““

ЛОТОСОВО ЦВЕЋЕ...

Лотосово цвеће стрепи
Од сунчева сјајна лица,
И с погнутом главом жудно
Нојцу чека, сањалица.

Бледим сјајем милосник га
Из сна буди, месец врли:
Њему нуди скромно лице,
Да га нежно љуби, грли.

Загрејано, обасјано
Немим зраком из висине,
Плаче, дршће и уздише
Од љубави и милине...

ЉУБЉАХУ СЕ...

Љубљаху се, али љубав
Једно другом реħ' не смеде:
Попреко се погледаху,
А љубав их убит' хтеде.

Расташе се, и тек у сну
Виђали су једно друго.
Помрли су давно, ну то
Нису знали тако дуго.

АЛ' АКО МИ...

Станемо ли једном пред олтаром,
Свет пакосни завидеће теби:
Крај мог срца са млађаним жаром
Време дуго теби било не би.

И кад бесниш и од гнева праскаш,
Ја ћу мирно и хладно сносити:
Ал' ако ми песмама не ласкаш,
Мораћу те одмах оставити.

О, ВАРАШ СЕ!

Ја остадох, да бих тебе
Миловати само мог'о:
Ти мораде некуд ићи:
Имала си посла много.

Ја ти рекох да те љубим,
Из свег срца, душом целом:
Грохотом се ти насмеја
И поклони витим телом.

Па си јоште тешке јаде
Увећала, моја мила:
Подло си ми на растанку
И пољубац украсила.

Мислиш, ваљ'да, убићу се —
Како ствари лоше стоје?
О, вараш се! То се мени
Већ десило, чедо моје!

ОНА САМО

Кад би нежно цвеће знало,
Што ми срце болом јечи,
Знам, са мном би заплакало,
Да ми тешке ране лечи.

Зашто тако тужи, слаби,
Кад би знали то славуји:
Песма њихна морала би,
Свежа, ведра, да забруји.

Кад би златне звезде сјајне
Моје тешке јаде знале:
Да ми лече ране тајне,
Са плава би неба пале.

Али то је за њих тајна...
То је „она“ само знала,
Она мила мома бајна,
Што ми срце раскидала.

ПЕСМЕ СУ МИ ОТРОВАНЕ...

Песме су ми отроване:
Зар и може друкче бити:
Отрова је твог морао
Мој млађани живот пити.

Песме су ми отроване:
Зар и може друкче бити:
Змије носим у свом срцу:
Мила моја, ту си и ти.

ПОЗДРАВ

Златне, красне, звезде јасне,
Нос'те драгој поздрав смеран:
Реците јој, да сам и сад
Болна срца, блед и веран.

САФИРИ СУ ОЧИ ТВОЈЕ...

Сафири су очи твоје,
Моја мила, лепа селе.
О, три пут је срећан човек,
Коме оне љубав деле!

Дијамант је срце твоје —
Красна светлост: сунце јарко.
О, три пут је срећан човек,
Кога она љуби жарко!

Рубини су усне твоје —
Са жудњом их људи гледе.
О, три пут је срећан човек,
Коме љубав исповеде!

О, када би срце моје
Тог срећнога како нашло,
У зеленој шуми самог:
Сунце би му среће зашло!

СЕТНО МОМЧЕ

Сваком туга срце стисне,
Који види момка бледа,
На чијем се сетну лицу
Бол и тежак јад огледа.

Благ му ветрић чело хлади,
Ал' би само рука мала
Могла срцу лека дати,
Рука, што му јад задала.

Место градског дивљег шума
Гору тражи још пре зоре,
Где ромори лишће тихо,
Где се песме птичје хоре.

Ал' умукну песме одмах
И шум тужан гором прође,
Чим лаганим, сетним кроком
Бледо момче шуми дође.

ХИЉАДАМА ГОДИНИЦА...

Хиљадама годиница
Звезде горе сјаје, бледе;
Једна другу с тихим болом,
Заљубљено — сетно гледе.

Оне зборе један језик,
Што лепоту, силу крије:
Ал' ниједан још филолог
Разумео њега није.

Ал' је њега научило
Заљубљено срце моје;
Граматика ту ми беше,
Мила моја, лице твоје.

—

РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ

—

ЗЛИ ТРЕНУЦИ

Каткад дође часак зао:
Гробном тишмом мучи доља,
Занемео лахор, као
Да га тишти љута боља;

Умукао поток мио,
Уплашено цвеће ћути,
А у душу јад се свио:
Срце нешто страшно слути:

Као да ће, сред тишине,
Грмнут' небо муњом плахом,
Да се потрес земљом вине,
Груд последњим врисне дахом.

КАРЛ ХЕРЛОСОН

НА ВЕЧЕРЊЕМ ВЕТРУ НЕЖНОМ...

На вечерњем ветру нежном
Моја мисô лети теби;
И ланцима да је вежем,
Спречити је могô не би'.

Ја се бојим да не скрене
Са правога свога пута:
Да случајно у пупољак
Руже мајске не залута.

Ја се бојим да не прне
Сјајној звезди — у заблуди
Да очима твојим лети,
За којима тако жуди.

Ја се бојим да у извор
Чист, кристалан, не потоне:
Видела је очи твоје
Да последње сузе роне.

Ал' ма куда да одлети
Да се сврати, да залута:
Пречишћена души мојој
Ипак дође са свог пута.

ВИЛХЕЛМ ХЕРЦ

—▬—

СУСРЕТ

Давно си ме оставила,
Радост и јад мину давно:
Ал' ми срце бол опхрва,
Кад ти видим лице тавно.

Увеле су твоје дражи,
Али мени свеже блиста
На твом бледом, тужном лицу
Успомена вечно чиста.

И улица она стара
Сад преда мном ево стоји,
Где први пут, у недељу,
Жар очију спазих твоји'.

Сјајним зраком позлаћена
Ту сеница стоји густа,
Где пољубац први спустих
На ружична твоја уста.

И љубави наше стазе
Све се дижу сад из гроба,
Куда некад шетах с тобом
У злаћано, срећно доба.

Љубави се сећам твоје,
Ал' неверства не, никако:
По твом сетном, тужном лицу
Разлива се мир полако.

Твоје срце питам само
Да л' је оно срећно сада;
Ти обараш очи тужно,
А ја бегам брзо тада.

Давно си ме оставила,
Радост и јад мину давно;
Ал' ми срце бол опхрва
Кад ти видех лице тавно.

ЕДМУНД ХЕФЕР

ВЕЧЕРЊА ПЕСМА

На обали пустој седим.
Примиче се сутон тајно;
Преда мном је пукло море,
Тамно, пусто и бескрајно.

Залутали галеб озго
Тужним криком поздрав шаље;
Са̂м је довде долетео,
Самац лети сада даље.

Сутон грли морске вале,
Висином се шири тама̀,
И све даље, изнад мора,
У мрак лети птица сама...

ЈЕЛЕНА ХИЛСЕНСКА

—

МИР У ПРИРОДИ

Отишла сам до језера,
Где лисната врба стоји;
И кад птице запојаше
Оживеше снови моји.

Два лабуда снежно бела
Поред мене водом шећу,
Попац зриче песму своју
И лептири шарни лећу.

На западу сунце тоне
И обзорјем румен буди;
С чудном слашћу, с тајним миљем
Чисти ваздух сишу груди.

Над буковом шумом месец
Подиже се сад умилно;
Уз блеђани његов зрачак
Пробуди се чежња силно.

Мир и покој свети свуда,
Свом природом, шири крила. —
Ах, кад би ми од тог мира
Трунка само дата била!

ГРОФ ШАК

ВЕЧЕРЊА ПЕСМА

Све је тихо наоколо,
Испред таме дан се крије,
И у трави весо̂ цврчак
Сласт вечерње росе пије,

Са запада ноћ се спушта —
Њезин дах се једва чује —
Слатким санком нежне гране
Густе шуме успављује.

И уморним птичицама
Склапа благо очи са̂не:
Љуља цвеће, љуља класје,
Све док зора љупка сване.

Дођи, ноћи, мајко мила,
Загрли ми плахе груди,
Стишај моје срце бурно,
Што за миром залуд жуди!

СЛУТЊА

Кад погледам на те, моја момо врла,
Плакао бих горко, дуго, без престанка:
Девојчету чистом кô анђели што су,
Знам, на земљи нема дугога опстанка.

Кад се осмејкиваш или када певаш,
Клекао бих у прах побожно пред тобом:
Већ осећам како шириш крила бела
Да оставиш људе, задахнуте злобом.

Зар мислиш за небо другог пута има
Осем оног који кроз гроб мрачни води?
Не, девојче мило! Зато кад те видим
Плачем, што те мајка тако чисту роди.

ГЕОРГ ШЕРЕР

НЕ МИНИ

Ако видиш на обали
Где се сунча бисер мали,
На своју га узми груд!
Сутра могу, у свом бесу,
Вали бисер да однесу
У вечиту ноћ и студ.

Ако нађеш мому коју,
Што разуме душу твоју
Боље него цели свет:
Не остављај цветак нежни,
Јер чим хукне олуј снежни
Увенуће лепи цвет.

ПРЕ НО ВИДЕХ...

Пре но видех ружин бокор
Где га краси рујни цвет,
Ја осетих мирис драги
Где га носи ветрић благи,
Да задахне њиме свет.

Тако слава о твом сјају,
О милошти твојој глас
Беху мелем мојих ранâ,
Пре но оку беше знана
Несрављена твоја крас.

К. Ј. Ф. ШПИТА

КИША И СУЗЕ

Облаци се гомилају,
У њима се бура крије,
А небесно плаветнило
Све мрачније, све тужније.

Па и твоју ведру душу
Као да су, за час тили,
Безимени неки јади
Поплавили, прекрилили.

Просуо се облак мрки,
Ево неба, чиста, мила!
Па и ти си сада ведра, —
Мора да си сузе лила?

КАРЛ ШТИЛЕР

—▬—

САН

И ако ми живот буде кратког века,
Бог је тако хтео, поднећу без ваја,
И за белим светом зажалити нећу;
Само ми је жао сунчевога сјаја.

Али каткад тихо бледи санак снивам:
У сунчеву зраку спомен ми се креће,
Мелодије моје весо̂ путник пева,
Када са планине у долину слеће.

И с љубавним жаром, што јој лице краси,
Планинско девојче моје песме поје: —
Тако јоште живим у сунчеву сјају,
И ако је давно мртво тело моје!

— — —

ТЕОДОР ШТОРМ

—

НОЋНИ ШАПАТ

Кроз ноћцу шуми неки шапат тајни
И санком тело уморено блажи;
Осећам да ће нешто да ми јави,
Па блуди светом и пут к мени тражи.

Да л' љубав речи по лахору шаље,
Па их је ветар нанео овамо?
Ил' судба кивна несрећу ми спрема,
Па жели да је наговести само?

СУДБИНА

Њој је негда поклонио
Своју прву љубав праву,
А она га одагнала
И предала забораву.

С њим је дошла из туђине
Мома блага, дивна, мила,
Што је њега само хтела
И срце му поклонила.

И док трунка од љубави
Он јој не хте да удели,
Страдала је она за њ'га
И дала му живот цели.

———

ЧЕТИРИ ВРСТЕ

Знаш шта моје срце дави,
Кињи, мори и жалости?
Твој пољубац без љубави —
Бог нека ти за то прости!

МОРИЦ ГРАФ ФОН ШТРАХВИЦ

ВЕЧЕ НА МОРУ

Беснела је неман преко цела дана,
Ал' већ гнев умину: море се стишава,
У колевку свија, површину ·рáвни,
Спрема се да санак спокојан одспава.

А вечерњи лахор одозго трепери,
Дах се мио, свети изнад мора креће;
Божји дах је ово, што са неба плава
На стишано море милостиво слеће.

И пољупцем главу успавана мора,
Кудраву и бујну, Господ је додирн'о,
И жуборним гласом благослов је дао:
Спавај, спавај, чедо, дубоко и мирно!

ПРЕКОР САВЕСТИ

„Твоја рука грли ватрено и снажно.
„Око муњом сева и пољупци горе:
„Али на твом челу неки облак мрачан
„Показује да те тајни јади море.

„Ја те љубим, као што плам пожар љуби,
„Као вила горска месечину благу,
„Као вали речни што обалу љубе,
„Као поток бистри своју дољу драгу.

„Ја те љубим, као што свет светлост љуби,
„И још више љубим, с пуно вере, нада:
„Па ми реци, драги, не љути се само:
„Са какова јада срце твоје страда?“ —

„Срце ти је топло, велико и меко,
„Поносито тело, око тако сјајно,
„Господска си стаса, дивно си створење,
„И знам да ме љубиш страсно и бескрајно.

„Па чуј, дакле, сада шта ми чело мрачи,
„Шта ми срце тишти, силно и дубоко:
„Љубио сам и ја, у млађано доба,
„Једно дивно, красно чедо плавооко.

„Ја је љубљах, као што плам пожар љуби,
„Као вила горска месечину благу,
„Као вали речни што обалу љубе,
„Као поток бистри своју дољу драгу.

„Ја је љубљах, као што свет светлост љуби,
„И још више љубљах, створ нежан и мио.
„Почуј сада, мила, стегни срце своје, —
„Па сам ипак њојзи ја неверан био.

„То ми покој руши, то ми чело мрачи,
„То је моја сета, силна, неизмерна:
„И ти мене љубиш, кô што ја њу вољах,
„Па и ти ћеш бити једаред неверна!“

ПО НАРОДНОЈ ПЕСМИ

ЈА И МОЈА ПТИЦА

Ала се частимо ја и птица мала:
Природа нам шљива и трешања дала;
Њојзи трешње саме,
А шљиве су за ме.

Птичици и мени нису бриге знане:
Ми весело само проводимо дане;
Све што роди данас,
То је доста за нас.

Шта нас чека сутра, шта ће сутра бити,
Ведро ил' облачно не знамо ја и ти.
Је ли, моје птиче,
Шта се нас то тиче!

БЕЛЕШКЕ

О

ПЕСНИЦИМА У ОВОЈ ЗБИРЦИ

Јозеф Ајхендорф.

Знатан песник романтичке школе, рођен марта 1788. год. на добру својега оца Љубовићу, код Ратибора у Горњој Шлезији; учио је 1801. католичку гимнасију у Бреславн, а 1805. права у Хали и Хајделбергу, 1808. отишао у Париз, а од 1810. до 1813. живео у Бечу. Кад је букнуо рат, ступио је 1813. као добровољац у прајску војску, у којој је, у јесен 1813. г. постао официр и участвовао у војним походама до 1815. г. У год. 1816. вратио се у Немачку, постао референдар код краљ. владе у Бреславн, а 1821. владин саветник у Данцигу, 1824. у Кенигсбергу, у Пруској, у Берлину (1831.), где је 1841. г. наименован за тајног владиног саветника у министарству. У год. 1844. напустио је држ. службу и 1855. преселио се у Најсе, где је умро 26. нов. 1857.

Код њега преовлађује лирски елеменат, са чега му у драм. спевовима и већим романима недостаје пластике и округлине. Међутим, његове су мање новеле, а на првом месту „Из живота једнога неваљалца", у својој врсти прави узор. Све романтичаре надмаша Ајхендорф као лиричар; његове су песме дубоко осећајне, њима провејава топло, меко сањалачко расположење; језик је њихов необично милозвучан.

Лудвиг Ајхродт

(псеудоним *Рудолф Родт*):

Рођен је 2. фебруара 1827. у Дурлаху и васпитан у Секингену, Хајделбергу и Карлсруѕ. У години 1845. отишао је на хајделберншки университет и ту је учио, као и доцније Фрајбургу и Минхену, право, философију, историју и археологију. Затим је живео као судски чиновник више година у Карлсруѕ, потом у Штокаху на Боденском Језеру и у Бадену: 1864. постао је великохерцошки судија у Билу код Баден-Бадена, а у декембру 1871. г. виши судија у Лару. Ту је умро на са̂м дан својега рођења, 2. фебруара 1892. године.

Херман Алмерс.

Пореклом је из једнога старог штедингшког поглаварскога племена. Рођен је 11. фебр. 1821. год. у Рехтенфлету код Бремена. Као јединац у својих родитеља посветио се пољопривреди, нарочито по жељи своје мајке, коју је усрдно волео: и тек по смрти својих родитеља одазвао се чежњи за путовањем, те је, ради вишега научнога и уметничкога образовања, обишао Немачку, Швајцарску и Италију, стојећи у сталној вези са чувеним људима својега времена. Дуже време провео је у Бремену, Берлину, Минхену и Риму. Његов спис „Römischen Schlendertage“ садржи резултате његова мишљења и истраживања у Италији. По повратку настанио се у једноме селу у своме завичају, и ту је дуже време био кмет у општини. Од пре 40 година посветио

се скоро искључиво уметности и њезиним сврхама свију врста.

Лудвиг Анценгрубер

(псеудоним *Лудвиг Грубер*).

Рођен у Бечу 29. нов. 1839. г. као син Јована Непомука, који је оставио лирских драмских радова. Због ране очеве смрти (1844.) и са знатних губитака, који су снашли мајчину породицу, био је принуђен да прекине своје студије и да ступи као практиканат у једну бечку књижарницу. Ту је неуморно радио на својем духовном образовању. Године 1860. напусти књижарницу, ода се позоришту, и био је до 1867. г. глумац, предан уметности, не без талента, који је, међутим, показивао само по мањим позорницама. Од своје 19. год. писао је сваке године по један позоришни комад, који је дуго лежао у фијоци, док не би отпутовао у пећ, да би другом направио место. Године 1869. добио је место код полицијске управе у Бечу. Сукоб између старо-католицизма и романизма дао му је повода да спева антиклерикални комад Der Pfarrer von Kirchfeld, који се од 1870. г. даје са успехом скоро на свима немачким позорницама. Охрабрен тиме, одрече се 1871. г. својега чиновничког положаја и посвети сасвим драмској књижевности. 1878. г. добио је с Нислом и Вилбрандтом од немачкога цара велику Шилерову награду. Доцније се, с великим успехом, огледао на пољу приповетке: од 1. априла 1882. до октобра 1885. уређивао је белетристички недељни часопис Die Heimat, а потом је предузео уређивање листа Figaro. У јануару 1887. г. добио је за своју

драму Heimgefunden Грилпарцерову награду. Умро је 10. децембра 1889. г. у Бечу.

Антон Александар Ауерсперг

(псеудоним *Анастазијус Грин*).

Антон Александар гроф од Ауерсперга рођен је 11. априла 1806. год. у Љубљани, у Крањској. Примивши прву наставу од хофмајстера, у родитељском дому, понајвише у наследном замку Турну на Харту, у Доњој Крањској, како му је била намењена војничка служба, ступио је 1813. год. у бечки Терезијанум, одакле је 1815. прешао у Enжeњерску Академију, у којој је остао три године. Тада му умре отац, те је тиме ток његова живота узео други правац: војничко је васпитање прекинуто, Анастазијуз дође у Грац, у један приватан завод, и посвети се философској и правној науци. У ово доба падају његови први песнички огледи, који су, под пуним шипичевим именом, угледали света у Греферовој „Philomele“ и „Theaterzeitung“: 1830. штампао је, под именом „Анастазијус Грин“: Blätter der Liebe и венац романаца Der letzte Ritter, а 1831., анонимно, своје Spaziergänge eines Wiener Poeten, што је песника брзо прославило. Исте године остави Ауерсперг Беч. Више пута предузимао је већа путовања, нарочито у Италију: последњи пут је путовао 1837. кроз Француску, Белгију и Енглеску: потом се, 1839. год., ожени и тада се настани у Турну. 3. августа 1865. приликом јубилеја 500-годишњице бечке Вел. Школе, „због његових изванредних услуга у служби Аполону“, проглашен је за почаснога доктора. Умро је у Грацу 12. септембра 1876. године.

Рудолф Баумбах

(псеудоним *Паул Бах*).

Рођен је (по његову властитом тврђењу) 28. септембра 1840. г. у Кранихфелду на Илму, у Херцештву Саксен-Мајнингену. Походио је гимнасију у Мајнингену, потом је учио, у Лајпцигу, Вирцбургу и Хајделбергу, природне науке: у Хајделбергу је добио титулу доктора философије, а затим је и даље продужио своје студије у Фрајбургу и Бечу. Његов смер да добије место на каквом университету, стао га је губитка његова малог имања, те је тако био домаћи учитељ и учитељ по разним педагошким заводима у Грацу и Брину, док није 1868. године дошао у Герц као васпитач у породици богатога трговца Афендулиса, с којим је, после кратког бављења у Низи, прешао у Трст 1870. г., где је био дужи низ годинâ (до 1878.) приватан учитељ, и најзад је живео као независан књижевник. 1885. вратио се у Мајнинген, где му његов херцог 1888. год. подари титулу дворскога саветника. Будући по природи скроман и љубак, можда се не би никада појавио у јавности, да није, као члан секције Küstenland, немачко-аустријскога алпискога друштва, био својим пријатељима принуђен, да на једном секционом скупу узме учашће својим хумористичним песмама под натписом: Enzian, ein Gaudeamus für Bergsteiger (3 свешчице). Од тога времена признат је као песник који осваја.

Максимилијан Берн.

Рођен 11. новем. 1849. г. у Херсону, у јужн. Русији. Завичају М. Берна има се приписати један део

његових особина, као што је елегичан дах, који опомиње на степску суморност својим јужно-руским народним тоном, у свима његовим новелама. Пошто је Бери, још као дечак, изгубио својега оца, пресели се, ради својега изображења, са својом мајком у Беч. Овде је породица, кроз низ година, цвељена разноврсним несрећним случајима и изгубила своје велико имање. Ова је околност допринела, те је Бери 1873. г. оставио университет, на којему се школовао, учећи философију, и придружио се неком циркуском друштву, чије је најмлађе вештаке обучавао. Али после некога времена раскинуо је са животом „путничкога учитеља“ и одао се писању. Ускоро је његова прва новела Auf schwankem Grunde стекла једнодушну похвалу; и Берну је приповетка остала она грана, коју је поглавито неговао. После подужега бављења у Берлину и Хамбургу бавио се наизменично у Лајпцигу, Дражђанима, Франкфурту на Мајни, Минхену и другим местима; потом се вратио у Беч, а 1885. настанио се у Паризу, где је своју праву сврху изразио довршењем једнога циклуса новела и применом својих разноврсних утисака. Од 1888. живи опет у Берлину.

Оскар Блументал.

Рођен 13. марта 1852. г. у Берлину. Учио је философију у Берлину и Лајпцигу од 1869.—72. год., и још у то време штампао је многобројне есеје у листу Neues Blatt, од којих је особиту пажњу побудио Vorpostengefechte eines litterarischen Franktireurs (1870.). Од почетка 1873. до конца септембра 1874. уређивао је Deutsche Dichterhalle, у Лајпцигу, и од незнатна листа направио је орган, који је

у опште цењен и који су подржавали најзнатнији песници. Међутим, буде промовиран за доктора философије; потом се пресели у Дражђане, где је уредио прве свеске Neue Monatshefte für Dichtkunst u. Kritik, којима је сам дао живота; о Ускрсу 1875. г. оде у Берлин и предузе, крајем године, уређивање подлиска листа Berliner Tagblatt, све до 1887., да би, потом, основао своје позориште у Берлину, које је отворено 1888. г. као „Лесингово Позориште". 1. септембра 1894. г. предузео је и управу Берлинскога Позоришта, којим је дотле управљао Лудвиг Барнај, коју је, након годину дана, уступио Ал. Прашу.

Лудвиг Бович

(псеудоним *Лудвиг Бистхов*).

Рођен 24. августа 1818. у Деблингу код Беча. Неповољне прилике у родитељском дому нагнале су га да прекине правне студије и да се прими државне административне службе. У априлу 1839. ступио је код прокуратуре дворске коморе, био је 1842. чиновник у дворској канцеларији, 1850. год. код управе жандармеријске инспекције, 1851. регистратор и доцније шеф ове канцеларије. Године 1879. наименован је за цар. саветника, наскоро потом добио је пензију и повукао се у Горњи Сент Фајт, код Беча, где је преминуо 22. септ. 1881. г.

Фридрих Мартин Боденштет.

Рођен је 22. априла 1819. у Пајну, у пређ. хановеранској краљевини; прву наставу добио је

од домаћега учитеља, доцније у приватном институту и најзад у трговинској школи у Брауншвајгу, јер му је било намењено да буде трговац. Потом је ступио за ученика у једну трговачку кућу. Његова наклоност научним студијама, којима се одавао у залудним часовима, није се дуго могла потиснути и, најзад, отргла га је од натурена му позива. Посећивао је университете: гетингенски, минхенски и берлински, и прилегао, без одређене стручно-научне сврхе, поред философије и историје, на учење новијих језика, за шта је имао ретку подобност. У години 1840. постао је Боденштет васпитач у дому кнеза Голицина, у Москви, који га је положај везао за три године и дао му прилике да општи много с великим светом, да позна унутрашњост Русије и проучи словенске обичаје и језике. Одазвав се позиву генерала Најтхарда, гувернера кавкаске провинције, отишао је Боденштет 1844. из Москве у Тифлис, да предузме управу једног педагошког завода, а доцније предавања латинског и француског језика на тамошњој гимнасији. Овде се зачела његова намера за израду етнографско-историјскога дела „Кавкаски Народи", које би требало да даде, у крупним потезима, јасну слику земаља и народа кавкаских брда. Знатно га је у овој студији потпомогао његов пријатељ Мирза Схафи, учитељ источних језика у мусломанској школи у Тифлису. Име овога човека обесмртио је Боденштет својим „Песмама Мирзе Схафија", које су дуго времена сматране за преводе кавкаских песама, а оне су, међутим, Боденштетова рођена чеда. Свој положај у Тифлису напустио је 1845. г., пошто није хтео прећи у руско поданство, и вратио се, обогаћен ретким погледима и искуством, преко Црнога Мора, Крима, Мале Азије, Турске и Јонских Острва, у зиму 1846. 47. у Немачку. Задржао се у Минхену, где га је Фридрих Лист побудио да студира народну економију,

проведе зиму 1847. у Италији, бавећи се студијом уметности; уређивао је од маја 1848. до октобарске револуције у Трсту лист Österreichischer Lloyd, потом је отишао у Берлин, одакле је био изаслан 1849. г., као заступник прајске партије за слободну трговину, у Париз, а 1850. на Конгрес Мира у Франкфурт на Мајни, да ту да̂ реч у интересу сев. алБинских херцештава. Око 1850. предузео је уређивање листа Weserzeitung; од маја 1852.—53. живео је у Каселу; одатле је кренуо у Фридрихсроду, у Тирингену, и у зиму се преселио у Готу, да би био у близини хобург-готскога херцога, с којим је направио лично познанство у Рајнхардсбруну. У Готи се није дуго задржао. Краљ Максимилијан II Баварски позове га у Минхен, обезбедивши му годишњу ренту и наименовав га за професора словенских језика̂ и литературе на минхенском универзитету. У год. 1859. пробавио је више месеца̂ у Лондону, да би продужио студије за своје дело „Шекспирови савременици“, у 1867. одазвао се позиву мајнингенског херцога, да у његовој престоници предузме управу дворског позоришта и дворске капеле; у исто време подигне га херцог у племство. Крајем 1869. буде Боденштет разрешен, на свој захтев, позоришне интендантуре и стављен на расположење; али ипак је, по херцоговој жељи, наставио духовно утицати на позорницу, док се, крајем 1873., није сасвим раставио са својим положајем. Потом је живео повучен у замку саветника Донера у Најмилену код Алтоне, прешав 1877. у Берлин, а 1878. у Висбаден. Одавде је предузео 1880. г. пут за Америку, где је читањем својих спевова постигао велике успехе. Од 1881. г. био је издавач берлинских новина̂ Tägliche Rundschau. Преминуо је у Висбадену 18. априла 1892.

Христина Бреден

(псеудоним: *Ада Христен*).

Рођена 6. марта 1844. у Бечу. Њезин отац буде, због свога учешћа у револуцији, тешко осуђен, породица осиромаши и Христина је морала провести судбоносну младост. У 15. год. ступила је на позорницу и играла на неким мањим мађарским позорницама. У години 1864. уда се за једнога мађарскога судију, који је, међутим, у другој години брака полудео и после тешког боловања умро. За време мрачних дана, док је неговала болесника, постале су њезине прве песме. Пошто је више година удовала, уда се за ритмајстера, сада индустријалца од Бедена, и сада живи у Бечу.

Адолф Бубе.

Рођен 23. септ. 1802. у Готи, где му је отац био херцошки гарнизони капетан. Кад му је била десета година, преселио се са својим родитељима у оближње место Молсдорф, где му је живописна природа пробудила прве песничке осећаје. Године 1817., спремивши се за приватнога учитеља, отишао је у Готу, у гимназију, и ту основао, с неколико другова, друштво, које је имало за сврху узајамно изображење. У јесен 1821. пређе Бубе на јенски универзитет, где је студирао спочетка теологију, а после философију, филологију и литературу. Његова наклоност ка поезији створила му је познанство с Кнебелом, преко којега се упознао с великим бројем знатних људи: с Гете-ом, Ејнсиделом, Х.

Дерингом, Грисом, Јул. Мозеном, Екерманом и др., а Теодор Хел увео га је, још за време његова школовања, у читалачки свет. По свршетку студија, у јесен 1824. г. примио се за васпитача у породици пуковника од Линдемана, у Кобургу, где је остао до 1828. г.; тада се примио за читача код херцогиње удове Аугусте Кобуршке и 1829. г., на њезину препоруку, примио се за васпитача у дому њезине кћери, грофице Менсдорф-Пујли у Мајнцу. Кад му је питомац ступио у аустријску војну службу, остао је као секретар у дому грофичину, и, пошто је учинио неколико већих излета дуж Рајне и у Белгију, вратио се у Готу 1834. Овде је био секретар архиве, 1838. над-консисторијални секретар, 1842. шеф херцешког уметничкога кабинета и 1853. добио је звање херцешког архивног директора кинескога кабинета. 1859. г. био је на челу управе уметничкога друштва у Готи. Умро је 17. октобра 1873. године.

Герхард Буш.

Рођен 23. марта 1841. у Варелу (Олденбург). У родном месту походио је народну школу и, после мучних година младости, добио је тек 1863. г. средстава, да се могао посветити студијама. По приватној спреми свршио је први разред гимнасије у Олденбургу, и потом учио у Тибингену и Берлину класичну филологију и философију, и најзад се настанио у Олденбургу и одао се журналистици. Од 1875.—85. био је главни уредник новина Reform у Хамбургу, где је умро 30. јула 1890. г.

Карл Франц Јозеф Вајс

(псеудоним *Карл Шратентал*).

Рођен 26. сеп. 1846. у Клатау, у Чешкој. У 11. години ступио је у кадетски институт у Ајзенштату (Мађарска), 1863. прешао је у вој. академију у Винер-Најштату, али је већ 1866. оставио школу и отишао на бојно поље. Учествовао је у походу на Италију и дошао, по закљученом миру, у Темишвар, са својом регементом, где је наименован за ађутанта: 1869. иступи из војске, прими се за привременог учитеља у немачкој реалци у Темишвару. За време од шест година, које је провео у овом положају, посветио се студији историје немачке литературе и мађарскога језика, у Пешти је 1877. положио државни испит, и још у септембру исте год. добио је за редовног професора држав. више реалке у Леви (Сибенбирген), где је остао до 1884. год. Од тада је био, у истом положају, у Штулвајсенбургу, а од 1886. у Пресбургу. Овде је засновао 1. окт. 1893. г. Schrattenthals Frauen-Zeitung, које су од октобра 1894. носиле име Schrattenthals Rundschau, али су почеле од 1895. г. опет излазити под првим именом.

Константин Вурцбах, пл. од Таненберга

(псеудоним *В. Констант*).

Рођен 11. априла 1818. године у Љубљани, учио је у гимнасији и на лицеју својега роднога града, потом је отишао у Грац на В. Школу, где се, по очевој жељи, одао правним наукама. Још раније биле су му душу узбуркале песме његова

славног земљака, Анастазијуса Грина, и лично општење с њим ојачало му је наклоност ка поезији, која се изражавала у малим радовима. Беше готово довршио правне науке, кад, одједном, из старе љубави насрам војног занимања, ступи у пешачку регименту у Кракови, где је ускоро, прошав све чинове, унапређен за официра. Премештен као такав у Лавово, под новим утицајима, мислио је на професуру историје или философије, због чега је, као официр, посећивао предавања на там. университету, подвргао се разним испитима и промовисао 1843. за доктора философије. Већ друге године скинуо је униформу, понудив се за скриптора при лавовској универзитетској библиотеци. Ту му се дала прилика, те се даље у науци образовао, док је га није министар Стадион, који се носио мишљу о установљењу административне библиотеке у цар. краљ. министарству унутр. послова, позвао за управника ове библиотеке у Беч, где је остао до 1874. и за то време био наименован за цар. краљ. дворског и владиног саветника. Чвршћу и за будућност трајашнију заслугу стекао је Вурцбах издањем „Библиографскога Лексикона аустријске царевине“ (Беч, 1855., 60 свез.), које му је скоро све своје слободно време жртвовао и цео Лексикон сâм написао. Оправдана жудња да ово дело доврши, као и његово начето здравље принудише га да год. 1874. тражи подуже одсуство. То не само да му је одобрено, већ га је цар подигао у аустријски ритерски сталеж, из признања за његов литерарни рад. Од тада је живео у Берехтесгадену, радећи на својем великом делу, које је у год. 1891., 60. свеском, срећно довршио. Умро је 1893. год.

Емануел Гајбел.

Рођен је 18. окт. 1815. у Либеку. Наставу је добио у Катарининој гимнасији роднога места, и још последњих година његова ђаковања потекла је понгдекоја песма. У априлу 1835. преселио се у Бон, где је код Ниче-а, Брандиса, Велкера, Клаузена, А. В. Шлегела и других слушао теолошка и философска предавања, али ускоро се одрекао теологије и посветио се класичној литератури и хуманистичким студијама. Друге године оде на берлинску Вел. Школу. Овде су га привукла предавања Бекова и Ранке-ова, потом Лахманова, Дројзенова и Стефенсова. Ступио је у ближе односе с неким породицама, с многим професорима и знатним личностима на пољу литерарном и уметничком. У марту 1838. оставио је Берлин и отишао у Грчку за васпитача у кући руског посланика у Атини, где је песниковој души тако благо пријало посведневно опхођење и измена мисли са знаменитим му земљаком, Ернстом Курцијусом. С њиме је Гајбел у августу 1839. обишао Цикладе у грчком архипелагу, и плод овога пута беху обојицом израђене „Класичне Студије“, које су посветили грчкој краљици. У априлу 1840. напустио је Грчку и вратио се у Либек, где је објавио једну свеску својих песама, која је имала успеха, каквим би се мучно који песник могао похвалити. У лето друге године одазвао се позиву благороднога и у уметности образованога пуковника Карла од Малсбурга и пробавио целу годину у његову замку Ешебергу код Касела, делећи слободне часове између преводâ са шпанског и лирских и драмских радова. Овде су постали његови Zeitstimmen, његова песма An Georg Herwegh: а довршио је и своју трагедију König Roderich. Вратив се, у јуну, 1842. у родитељски дом, мислио је Гајбел озбиљно да се прими за наставника у гимнасији либечкој,

али ову је мисао опет напустио, и како му је, ускоро потом, краљ Фридрих Вилхелм IV дао пенсију од 300 талира, чиме је био у положају да се могао стишаније и поузданије одати поезији, осећао се одушевљен за нову, свежу делатност. У год. 1843. одазвао се позиву Фрајлигратову, којему је посветио своје Volkslieder u. Romanzen der Spanier, и посетио га у Ст. Гоару на Рајни, проведши лето веома пријатно. У септембру путовао је по лепој швапској земљи, провео три недеље код Кернера, потом отишао у Стутгарт, где га је краљ Вилхелм примио у аудијенцију и где је у Коти нашао нова издавача, и вратио се, по Ускрсу 1844., у завичај. И ако је Гајбел наредних година задржао Либек као место становања, ипак је одатле правио веће излете, који су га увек доводили у додир са чувеним људима. У год. 1852. баварски краљ Максимилијан II позове га за читача у Минхен, и у мају постави га за хонорарног професора на филозофском факултету там. В. Школе; добио је још и право грађанства у краљевини, задржавши своја домородна права у Либеку. Ускоро потом подари му краљ орден за грађ. услуге Бав. Круне, а с тим и достојанство личнога племства. На Аранђелов-дан 1852. венча се Гајбел са Амандом Трумеровом, из Либека: али већ после три године отрже му неумитна смрт љубу. — У минхенском песничком кругу заузимао је Гајбел највидније место. Све док је његов високи кнежевски заштитник живео, осећао се Гајбел у Минхену добро и задовољно, и гдекоји песнички цветак никао је из његове богате уобразиље. Ове повољне прилике знатно су ослабиле смрћу краља Макса и најзад су сасвим ишчилеле. Када је Гајбел крајем 1868. у Либеку, приликом присуства пруског краља Виљема, својем одушевљењу за нов обрт ствари: за тежњу немачкога уједињења, дао израза у једној поздравној песми,

са чега га је баварска штампа жучно напала, одрекао се професуре и Максимилијанова ордена, баварскога грађанства и годишње плате, и преселио се у постојбину, која му подари почасну грађанску диплому. У исто доба повиси прајски краљ његову годишњу плату за три пута већу, тако да је Гајбел могао живети без бриге. Последњих година својега живота много је побољевао и најзад преминуо 6. априла 1884. год.

Мартин Грајф.

Овај песник зове се *Фридрих Херман Фреј*, али му је псеудоним законским путем одобрен 1882. год., као грађански надимак. Рођен је 18. јуна 1839. год. у Шпајеру; тамо је походио гимнасију, и, по премештају својега оца у Минхен, Лудвигову гимнасију у Минхену, али коју је након годину дана (1857.) напустио, ступивши, као региментски кадет, у баварску артилерију. 1859. год. постао је лајтнантом и, пошто је већ једном привремено оставио војску, 1867. оде у пенсију, да би се посветио лепој књижевности. Минхен је задржао за место пребивања, и из њега је предузимао путовања у Енглеску, Холандску, Шпанију, Данску, Рим и Неапољ (1873.) и кроз целу Немачку. Више пута се бавио подуже у Бечу.

Клаус Грот.

Рођен је 24. априла 1819. у Хајди: ту је ишао у грађанску школу, а у 15. год. ступио је као писар код

старешине црквене општине, у чијој је библиотеци нашао Клаус списе немачких класика. Његова жеља за студијом није се могла испунити, те се морао задовољити семинаром у Тондеру (1838.—41.), где се спремио за учитеља народних школа. Постао је девојачким учитељем у Хајди, где се ревносно занимао, у слободним часовима, студијама природњачким, математичким и философским; уз то је научио више језика. У год. 1847. добије Грот отпуст и оде у Кил, ради спреме за вишу учитељску службу; али прекомерно напрезање беше му толико порушило здравље, да је потражио усамљеност острва Фемарн ради опорављења. Овде је постао први део његова Quickborn-a. У августу 1853. г. вратио се Грот у Кил, где је, с повољним успехом, употребљавао дистернбрушка морска купатила; у априлу 1885. отишао је преко Хамбурга за Бон. Овде је добио од философског факултета, у марту 1856. г., докторску диплому. Пошто је неко време провео у Дражђанима и Лајпцигу, врати се, у лето 1857., у Кил, и на там. университету добије место приватнога доцента за немачку књижевност и језик. У год. 1863. пропутовао је Енглеску и Француску; 1866. наименован је за професора, а 1872. прајско министарство просвете удвојило је његову плату; а пријатељи његове поезије, исте године, приликом двадесетпетогодишњег јубилеја његова песничкога рада, дали су му пристојан почасни поклон. У год. 1894. добио је од прајскога краља велику златну медаљу за уметност и науку, а исте године досуђена му је и Шилерова награда.

Лудвиг Јулијус Феликс Дан.

Син славних уметника Фридриха и Констанце Дан, рођен 9. фебр. 1834. у Хамбургу, још исте године донесен је са својим родитељима у Минхен, где су се они ангажовали као чланови дворског позоришта: ту је походио гимнасију и учио права у Минхену и Берлину, а уз то и историју с филозофијом. У год. 1855. стекао је диплому доктора права, и након годину дана добио је место приватнога доцента у Минхену и предавао о немачкој историји права, о немачком приватном, меничном и трговинском праву. У год. 1863. постао је ванредан професор на вирцбуршком университету, 1865. редован професор и 1872. прешао са истим звањем у Кенигсберг у Пруској. Год. 1870. 71. одликован је крстом за заслуге. Од 1870. г. дописни је члан краљевске академије наука у Минхену. Год. 1885. наименован је за тајнога прав. саветника, 1887. позват је у Бреславу за професора, којему се позиву одазвао 1888. год.

Ида Дирингсфелд

(псеудоним: *Текла*).

Рођена 12. новем. 1815. у Миличу, у Шлезији. Ида је са својим родитељима отишла у село, походила сеоску школу у Остарви и примала обуку у основним знањима француског језика од своје мајке. И ако је сва ова настава била штура, ипак ју је Ида умела допунити ревносним учењем. Још у раној младости опажао се код ње јак дар за учење је-

зика, што јој је доцније дало могућности да течно говори и пише пет језика. У истој мери развио се и њезин песнички таленат, и у 19. години већ је издала прву збирку својих песама. У години 1835. дошла је њезина мати с њом у Дражђане, да би је даље изобразила у језицима и музици. Познанство с Лудвигом Тиком и другим књижевним величинама дражђанским није остало без повољног утицаја на песникињу. Вративши се у Остраву, развила је, у самоћи својега места, плодну литерарну делатност, која није прекидана ни године 1845., кад се удала за пуковника Ота од Рајнсберга, који је у оно доба служио као лајтнант 2. хусарске регименте, али је 1846. г. иступио из војске, да би се могао посветити искључиво литератури. Сад је Ида живела са својим мужем нешто у Бреслави и Далмацији на добрима своје мајке, нешто на путу, свуда посматрајући, скупљајући, прерађујући књижевнички своје утиске, радећи научно и белетристички. С годином 1854. поново је почео путнички живот. Прошла је Белгију, Француску, Немачку и Аустрију, више из жудње за сазнањем него за путовањем, док смрт није учинила крај овој неуморној делатности. Умрла је 25. октобра 1876. у Штутгарту.

Лебрехт Древес.

Рођен у Хамбургу 12. септембра 1816. г., походио је хамбуршки Јоханеум, и потом учио од 1836. у Јени, а од 1838. у Хајделбергу права: ту је промовисан за доктора права и потом се вратио у Хамбург, где је радио као адвокат. Сем права, која је уз своју адвокатску праксу научно обделавао непрекидно, и ван поетских радова, посветио је

своје слободне часове, са особитом љубављу, теолошким студијама, те је 1846. г. у Бечу положио испит из католичке веронауке. У год. 1847. био је у Хамбургу изабрат за нотара, коју је службу 1861. напустио. Од 1862. г. живео је у Фелдкирху у Форарлбергу, бавећи се литерарним, поглавито историјским студијама, где је преминуо 19. декембра 1870. године.

Карл Фердинанд Дрекслер

(псеудоним: *Ф. Ц. Клаудијус, К. Л. В. фон Клингер Манфред).*

Рођен 17. јуна 1806. г. у Лавову. И ако су му родитељи Немци, ипак је у његову првом васпитању имао превагу словенски елеменат: прво пољски, а потом чешки, кад је са оцем прешао у Праг, у толикој мери, да је у својим младим годинама једва нешто владао немачким језиком. Пошто је своје претходне студије довршио у Прагу, одазвао се жељи својега оца и учио годину дана у Бечу права, и потом, поставши независнији смрћу своје бабе, оде у Лајпциг, где се посветио философским студијама и промовирао 1829. год. Још 1826. издао је своје песничке производе. Од 1829. г. живео је осам година у Бечу, где је, у почетку конкурисао за учитељско место у гимнасији, али кад није постигао циља, посветио се искључиво књижевности. У год. 1837. напустио је Беч за увек, пропутовао југозападну Немачку, Белгију, Енглеску, Француску, сев. Немачку, и потом је живео наизменично у Манхајму, Франкфурту на Мајни, Мајнингену, Келну и Висбадену, док се није на-

станио у Дармштату, где је уређивао Darmstädt. Zeitung и издавао Rheinisches Taschenbuch; а ускоро је засновао лист за озбиљну и веселу забаву: Die Muse, који је издавао до 1858. г. У години 1853. био је постављен за драматурга дворскога позоришта, на којему је месту остао до своје смрти. Херцог од Сахсен-Мајнингена био му је још раније (1845.) подарио титулу дворскога саветника. Умро је 31. декембра 1879. године.

Марија Ебнер ф. Ешенбах.

Марија Е. ф. Ешенбах, рођена грофица Дубски, рођена је 13. сент. 1830. у Здиславицу у Мерену. Убрзо по своме доласку на свет изгубила је мајку. Њезина добра стара мајка старала се за њезино одгајење, док се тога није прихватила њена веома љубазна маћеха. После четири године умре јој и маћеха, и кад је Марији било десет година, ожени јој се отац и по трећи пут. Захваљујући овој маћеси, Марија, која је дотле била под утицајем једне француске гувернанте, упозна се с делима великих немачких песника, чиме је била побуђена, да и сама даде израза своjему дару на пољу поезије. Пошто се грофица Марија, 1848. год., венчала с капетаном, садањим фелдмаршал-лајтнантом бароном Ебнером од Ешенбаха, једним од најистакнутијих официра, живела је у Бечу, 1851.—63. год. у Клостербруку код Знајма, а потом опет у Бечу, у најсређенијем породичном кругу.

Карл Имерман.

Знатан драмски песник и романописац, рођен је 24. априла 1796. у Магдебургу. Гимнасију је учио у Магдебургу. Своје правне студије, отпочете 1813. на халском университету, прекинуо је ступањем у ред домобранаца: оболев од нервне грознице, могао је узети учашће само у походу од 1815. год. Вративши се у Халу, умешан је у свађу која се појавила међу там. студентима: његова „Последња реч о ђачком спору у Хали“ (Лајпциг, 1817.) спаљена је о вартбуршкој свечаности. Ускоро потом ступио је у Магдебургу у државну службу, 1819. постао је аудитор у Минстеру, 1823. криминални судија у Магдебургу и 1827. земаљски судски саветник у Диселдорфу, куд је с њим отишла и грофица Елиза од Алефелдта, која се одвојила од својега мужа, доброволачкога војсковође од Лицова. Овде је предузео позоришну управу, намеравајући да од позоришта створи немачку угледну установу. И доиста, Имерману је испало за руком, да од доста слабих снага створи изврсно школовану трупу. Ипак пропадне подузеће, и он се врати на стари положај. Радећи на својим Memorabilien (св. 1.: Хамбург, 1840.), умро је 25. августа 1840.

У трагедијама се угледао на Шекспира. Велики у диспозицији, значајан у карактеристици, дубок у развићу мисли, са чега је некако спор и одсечан. У опште, његове и трагедије и комедије више су за лектиру, но за представљање.

Макс Калбек

(псеудоним: *Јеремијас Дајтлих*).

Рођен 4. јануара 1850. у Бреславн, где је учио гимназију и прешао на месни универзитет, на којем је с почетка учио права, а потом филологију и философију. Посредовањем Павла Хајза отишао је 1872. г. у Минхен, где је неко време био хофмајстер у кући обер-церемонимајстера графа Моја. После се занимао естетичним, литерарним и музикалним студијама, образовао се на минхенском конзерваторијуму теоријски и практички у музици, 1874. год. врати се у Бреславу, где је радио на журналистици као музички и уметнички референат, а неко време (до 1879.) био је архивар на провинцијском музеју, и 1880. год. одазвао се позиву уредништва Wiener Allgemeine Zeitung, и примио се за редактора фељтона и музичкога референта. У год. 1883. предузео је код листа Presse рубрику референта музичког, и ускоро потом постао референат за бургтеатер код N. Wiener Tagblatt-а. — Калбек је, добро ситуиран, последњих година чешће предузимао дужа путовања по Швајцарској и Италији.

Сигфрид Капер.

Рођен 21. марта 1821. г. у Смихову, у непосредној близини Прага, од јеврејских родитеља. Док је као дечко походио чешку основну школу, његов отац — који је био учитељ 1895.—1816. по разним заводима Швајцарске, Елсаса и јуж. Немачке — поучавао га је у немачком језику; потом је од 1830. до 1836. походио гимназију у Прагу, а затим сту-

дирао философију до 1839. г. на Вел. Школи. После је отишао у Беч, где се од 1841.—46. посветио медицинским студијама и био проглашен за доктора 1847. Већ у Прагу као песник и, нарочито, преводилац словенских песама био је продуктиван: одмах по свршетку својих студија примио се за лекара у Карловцу, на турско-хрватској граници, тим радије, што му је била стављена у изглед могућност да своје проучавање Југо-Словенства лично прошири и попуни. У овој тежњи, иницијативом словенских песника и научњака, пропутовао је Босну, Херцеговину, Далмацију, Кварнерска Острва, и вратио се у фебруару 1848. у Беч, у први мах у намери да своје студије прошири и на доње дунавске покрајине. Међутим, изби мартовска револуција, у којој је узео учешће, лично, оставши прво у престоници, радећи на измирењу немачке и чешке народности, које још и тада бехy у сукобу. По повраћају мира прихвати се Капер опет раније намере, и пропутује, у годинама 1850. и 1851., Славонију, Војводину, Србију, Бугарску, Молдавију и Влашку. Уз то су дошла путовања кроз Немачку и Италију. Пошто се оженио сестром Морица Хартмана, спусти се 1854. г. у Добрис код Прага, одакле је 1859. г., као добровољни лекар и, у исто време, као извештач „Келнских Новина“, учествовао у походу на Пијемонат и Ломбардију. У јесен 1860. пресели се у Јунгбунцлау у Чешкој, а 1863. повуче се у Праг. Умро је 7. јуна 1879. г. у Пизи.

Готфрид Келер.

Рођен 19. јула 1819. у Цириху, где му је отац био дрводеља. И ако је Готфрид ускоро (1824.) из-

губио оца, те је мати располагала незнатним средствима, ипак је све учињено, да се син добро васпита. Готфрид је прво походио сиротињску школу, потом институт за децу, најзад ново-основану индустријску школу, а 1835. ступио је код некога сликара ландшафтâ. У својој 20. години крене се, с врло скученим средствима, за Минхен, где је остао две године, не стекав поуздана успеха. У постојбину се вратио 1842. Бавећи се око извођења двеју већих композиција, скоро случајно застао је усред рада, и отпочео писати стихове. Песник Фолен својски се заузме за њега и штампа одабране Келерове песме у Deutsches Taschenbuch (1845. г.). Пошто је Келер слушао философска предавања у Цириху, отишао је, снабдевен путном стипендијом циришкога сената, 1848. у Хајделберг, а 1850. у Берлин, да продужи студије. 1855. вратив се у завичај, занимао се литерарним радовима, док се није 1861. г. примио за државнога писара циришкога кантона, како би имао бар какав сталан приход. Ускоро је наименован за члана Великога Већа. У год. 1876. напустио је службу, да би се сасвим посветио својим литерарним радовима. Умро је 15. јула 1890. год.

Јустинус Кернер.

Рођен 18. септ. 1786. у Лудвигзбургу, у Виртембершкој. Прву наставу добио је у родном месту и у манастиру Маулброну. По очевој смрти дошао је у једну фабрику тканина у Лудвигзбург. Потпомогнут песником Концом, који је ту живео као проповедник, отишао је 1804. г. натибингеншки универзитет, где је учио медицину. 1811. постао је бањски лекар у Виздбаду, 1812. практични лекар у Вели-

хајму, 1815. виши државни лекар у Гајлдорфу и 1819. у Вајнсбергу, где се сместио на подножју града Вајбертраје, чије су развалине од рушевина очишћене, под његовим руковођењем, и преображене у добро стање. Изгубив скоро сасвим вид, оставио је Кернер 1851. службу и праксу, и живео отада у Вајнсбергу, где је умро 21. февр. 1862. год.

Као песник, Кернер припада заступницима такозване „швапске песничке школе“.

Емил Клар.

Рођен 7. октобра 1842. у Лавову. Хтео се посветити медицини, због чега је у 12. год. дошао у Беч; али његови родитељи доцније су пожелели да пређе трговачком сталежу. Против своје воље пристао је Емил, али је ипак, после дугогодишње борбе, одлучио да раскрсти с трговачким животом за навек и да постане глумцем. Под усвојеним именом Сталк, прво је ступио у бург-театер у Бечу, где га је позоришни директор марљиво подржавао. Пошто је затим, са срећом, играо у Грацу, Линцу и берлинском дворском позоришту, одазвао се тако часном позиву Лаубе-ову и примио се код градског позоришта у Лајпцигу, где је био пет година, и затим отишао с Лаубе-ом у Вајмар, као редитељ на дворском позоришту. Овде је остао две године (до 1872).), потом је био виши редитељ земаљскога позоришта у Прагу и предузео 1. марта 1876. год. самостално дирекцију берлинскога престоничкога позоришта. Од 1. јула 1879. г. управитељ је франкфуртског градскога позоришта.

Емил Ку.

Рођен 13. декембра 1828. у Бечу од јеврејских родитеља. Ту је учио до 1846. философију, историју света и литературе, а потом предузео очеву трговину у Трсту, коју је већ 1848. опет напустио. Ступио је у службу сев. железница, али и то је оставио 1857., да би се могао занимати књижевношћу. По краћем боравку у Берлину, вратио се 1858. год. у Беч, прешао овде у хришћанство, 1861. уређивао подлистак у Österreichische Zeitung, а 1862. подлистак у Wiener Presse. У год. 1864. добио је професуру за немачки језик и литературу на бечкој трговинској академији, али после неколико година морао је, због здравствених прилика, напустити службу, и најзад, из истог узрока, настанити се у Мерану, где је и преминуо 30. (29.) дек. 1876. г.

Франц Теодор Куглер.

Рођен је 19. јануара 1808. у Штетину. Код њега се јавила рана наклоност ка сликарству, музици и поезији: и ако се био посветио философским студијама, наставио је бавити се о уметности, а нарочито се задубио у изучавање средњевековне архитектуре. Због тога је и ступио — не напуштајући универзитетских студија — на грађевинску академију у Берлину, на којој је тада Вилхелм Штир држао своја чувена предавања о средњевековној грађевинској уметности. У год. 1832. путовао је кроз јужну и западну Немачку, у нарочитом циљу да изближе проучи споменике немачке средњевековне

уметности. По повратку био је професор академије уметности и доценат на университету (1833.), држећи предавања из историје уметности. Две године потом предузео је с песником Гауди-јем пут по Италији, да би допунио своје студије историје уметности, и даљих година објавио је читав низ списа, којима је историја уметности знатно обогаћена. Од 1842. постао је члан академијскога сената, друге године позват је, за грану уметничких прилика, као тајни владин саветник и референат, у министарство просвете, где му је, одмах, стављено у дужност уметничко путовање кроз Немачку, Белгију у Париз. За време док је Ладенберг био министар просвете (1849.—1850. г.), израдио је Куглер опсежан план за организацију укупне уметничке гране у Пруској, али који, међутим, није остварен. Умро је напрасно 18. марта 1858. год.

Елизабета Кулман.

Рођена 5. јула (по нов. календ. 17. јула) 1808. год. у Петрограду. Под утицајем мајке Немице развиле су се Јелисаветине подобности готово на чудноват начин: у својој шестој години читала је и говорила правилно руски и немачки: у 15. разумевала је једанаест језика, међу којима латински и грчки, а могла је течно говорити осам језика. Певала је на руском, немачком и француском језику, уз то је располагала знатном умешношћу у цртању и музици и опсежним знањем математике и природних наука. Прекомерно напрезање у непрекидној студији и раду ускорило јој је смрт: умрла је 19. новембра (1. дек. по новом) 1825. у Петрограду.

Ото Лајкснер (Гринберг).

Рођен 24. априла 1847. у Сâру у Мерену, студирао је у Грацу и Минхену, на университету, естетику и историју књижевности. Од 1868. до 1874. живео је у Минхену, забављен нарочито студијом шпанских драматичара, радећи и као позоришни критичар, одржавајући живу везу са уметницима и научарима. Од августа 1874. бавио се у Берлину као други директор листа Gegenwart, који је издавао Павле Линдау, узео је за неко време уређивање подлиска у листу Berliner Bürgerzeitung и преселио се 1878. у Лихтерфелд код Берлина. Од 1. априла 1883. г. уређивао је фељтон Deutsche Romanzeitung (О. Јанке, у Берлину).

Франц Лудвиг Феодор Леве.

Пореклом је од чувене немачке глумачке породице и син чувенога Фердинанда Леве-а, представљача херојских типова, а брат одличне певачице Јованке Софије Леве. Рођен у Каселу 5. јула 1816., походио је лицеј у Манхајму, а први пут је ступио на там. позорницу, по очевој смрти (1832.), осујетивши очеву намеру да се посвети науци. Касније је глумовао у Хамбургу и Франкфурту, али поред тога живо је наставио своје студије и њима се опет живо одао, неколико година искључиво. Породичне прилике вратише га на стару животну стазу, и 1841. г. примљен је за редитеља на дворској позорници у Стутгарту. Његови піснички радови прибавили су му од гисенскога университета титулу доктора философије, а 11. фебруара 1881. г.

на дан четрдесетогодишњице свога рада, добио је с виртемберешким крунским орденом лично племство. Умро је 20. јуна 1890. г. у Стутгарту.

Карл Аугуст Мајер.

Рођен 8. јула 1808. у Ајзенбергу (Рајнпфалц). Добивши претходну спрему од домаћега учитеља и у гимнасији крајцнашкој, студирао је Мајер историју и филологију у Хајделбергу, Бону и Берлину, и потом, након вишегодишњег бављења у Француској, Швајцарској и Италији, био је учитељ у разним вишим васпитним заводима, у Елберфелду, Ахену, Олденбургу и Манхајму. У год. 1868. био је директор реалне гимнасије у Карлсруу и најзад дошао у стање покоја 1873. Од овога времена бави се само књижевничким пословима.

Конрад Фердинанд Мајер (Мајер Циглер).

Надимак „Циглер“ носи од 1879., по својој супрузи, ћерци генерала Циглера. Рођен 12. окт. 1825. у Цириху. Рано је изгубио оца, владиног саветника Фердинанда Мајера, и одрастао под утицајем своје духовно веома даровите мајке. Пошто је свршио гимназију роднога места, посветио се на цир. Вел. Школи праву, и ту је поред тога бавио се, са особитом љубављу, и историјским и филолошким студијама, које су, међутим, често прекидале болешћу. Доцније се бавио дуже време у Лозани, Женеви и

Паризу, пропутовао је двапут Италију, где је зимовао у Риму, Флоренцији, Ајачију; потом је био у Граубиндену и чинио излете у Немачку. Променљива здравља, које се тек касније учврстило, и у независну положају, живео је нешто повучено, бавећи се историјским радовима. Француско образовање, које се датирало још од куће, поткрепљено уским односима са знатним људима романске Швајцарске, допринело је, те је био потпуно посвећен у француски језик и литературу. Тек кад би се спустио у Мајлен, близу Цириха, на језерској обали, употребљавао би свој матерњи језик, а његови списи довољно доказују, да је и њиме владао. У год. 1877. купио је у Килхбергу, код Цириха, имање, у којему још станује. Год. 1880. подари му цирншки универзитет почасну диплому доктора философије. Год. 1892. тешко оболи Мајер од мозга, те је морао бити преведен у болницу контефелдску, код Бруга; али ипак, после повише месеца, могао је, као излечен, бити упућен у свој завичај.

— — —

Едуард Маутнер.

Рођен 13. новембра 1824. г. у Пешти. Мајка, по мужевљевој смрти, оде са сином у Беч, где је Едуард походио основну школу и, потом, академску гимназију. Другу годину философије слушао је у Прагу (1843.), где је делао као песник и штампао више песама у Р. Гласера Ost und West. С јесени 1843. вратио се у Беч, прво је учио медицину, потом права, а од 1844. у Лајпцигу философију и естетику. Опријатељивши се још у Прагу с Морицом Хартманом и Алфредом Мајснером, наставио је

и у Лајпцигу општење с њима. У јесен 1847. врати се у Беч и придружи живо мартовској револуцији 1848., радећи на журналистици. Друге године радио је као фељтониста и позоришни критичар за веће бечке журнале, добио веселом позор. игром Das Preislustspiel награду расписану дворским бург-театром, предузео 1853. г. велико путовање кроз Немачку, Белгију, Француску и Енглеску, и добио 1855. место у главној дирекцији француског држав. саобраћајнога друштва, које је задржао до 1864. Од 1865. био је помоћник код цар. библиотеке у Бечу, а доцније је радио у литерарном биро-у цар. краљ. министарства спољних послова. Умро је у Бадену, код Беча, 1. јула 1889. год.

Стефан Миленковић

(псеудоним: *Стеван Милов*).

Рођен 9. марта 1836. г. у Оршави, на аустро-румунској граници, где му је отац, Србин по народности, био пуковник у гарнизону. У младости мењао је, с родитељима, чешће место пребивања, према очевој војничкој служби; ступио је 1849. у кадетску компанију у Олмицу и одатле дошао 1852. у линијску пешад. регименту, и наскоро био произведен за официра. По двогодишњој служби у овој регименти био је придодат на службу војно-географском институту у Бечу, где је, употребљаван с времена на време за мерења у унутрашњости, застао у каријери и постепено авансовао за капетана и ађутанта института. Године 1870. добио је пенсију, потом је живео на добарцу у Бренхајзену

у Штајермарку, докле га није порушено здравље 1880. нагнало да пређе у Гериц, где је недавно умро.

Вилхелм Милер

(псеудоним: *Фратер Јокундус*).

Рођен 9. априла 1845. у Хепенхајму, на брдском друму, у Хесенској, учио је гимнасију и препарандски семинар у Бенсхајму, и био је наставник неколико година на Вишој Девојачкој Школи у Дармштату. У год. 1866. отпутовао је у Америку и био је наставник у немачко-енглеској школи у Индијанополису три године. Потом се преместио у Цинцинати, где је добио место вишег учитеља у једној од јавних школа. По смрти Леополда Шенка (1886.) предузео је уредништво Puck-а у Њу-Јорку, али га је морао ускоро напустити, због болести, и од тада живи у Њу-Јорку као списатељ.

Волфганг Милер ф. Кенигсвинтер.

Рођен је 5. марта 1816. г. у Кенигсвинтеру, на подножју Сибенгебирге, где му је отац живео као лекар. Три године, потом, прими се отац за среског лекара у Бергхајму у Јилихшену, где је млади Волфганг добио прву наставу у основ. школи. Од 1827.—35. учио је гимнасију у Диселдорфу, где му се беху преселили родитељи 1828., и овде је „избио на видело вртлак поезије, који је дуго у њему спавао“. Сликар и песник Роберт Рајник, који је имао

везе с Милеровима, послао је нешто Волфганговихх бољих састава Шамису, који их је примио у свој Musenalmanach. 1835. г. отишао је на университет у Бон, где је учио медицину, али не одричући се својега урођенога нагона за лепо и узвишено. Преко Дражђана отишао је 1838. у Берлин, овде је довршио своје студије и промовисан је у јесен 1839.: друге године положио је државни испит и тада се вратио у Диселдорф, где је одслужио своју једногодишњу војну обавезу. 1842. отишао је, ради похађања болницâ, у Париз и доцније у рајнска купатила. Исте године умре му отац и Волфганг се спусти у Диселдорф, као лекар, где је наследио већи број очевих пацијената. Кад изби револуција, био је изабран као диселдорфски посланик у доњи парламенат, а доцније као депутат Нар. Скупштине, али убрзо је сасвим напустио политику. У год. 1853. преселио се у Келн, у тазбину, где је ускоро напустио лекарску праксу, да би могао живети само за уметност и науку. Умро је у купатилу најенарском 29. јуна 1873. год.

Франц Јозеф Минх-Белингхаузен Елегнјус

(псеудоним: *Фридрих Халм*).

Рођен 2. априла 1806. г. у Кракови. Рано је дошао у Беч и једва што му је било 20 година, већ је био довршио своје философске и правне науке на там. Великој Школи и огледао је написати прву трагедију. Додир с Бауернфелдом, Сајдлом, Ленау-ом, Халиршом и др., а нарочито утицај његова пријатеља и учитеља бенедиктанца у Мелку, Михаила Енка од Бурга, навели су га рано на драмско песништво. Још 1835. год. пристао је да

понуди своју драму Griseldis дворском бург-театру у Бечу. Успех комада био је сасвим необичан, тако да је представљан на свима позорницама. Уз ову књижевничку славу придружи се и једна спољна по Минха повољна околност. Пошто је 1826. г. ступио у чиновнички ред и исте године венчао се с баронicом Шлојенинговом, наименован је 1840. за доње-аустријског владиног саветника и добио 1845. место првога кустоса у дворској библиотеци, чиме је добио положај који је одговарао његовој спреми и наклоности и који му је дуго давао времена да ради на поезији. У год. 1852. постављен је за члана Академије Наукâ, у јулу 1867. за префекта двор. библиотеке и, у исто доба, с титулом генералног интенданта, за врховног управитеља оба бечка позоришта. Али већ крајем 1870. оставио је своје ново место, пошто му је доносило само горчину. Од 1861. био је доживотни члан аустријскога Господскога Дома, а од 1865. председник управног савета немачког Шилеровог Завештања. Дуготрајна болест, која му је подривала некадашњу свежину и снагу, окончала му је живот 22. маја 1871. год.

Николаус Франц Нимбш, пл. од Стреленау

(псеудоним: *Николаус Ленау*).

Рођен 13. августа 1802. у Езатаду, селу код Темишвара, у Мађарској. У Пешти је од 1812.—15. учио гимнасију „побожне школске браће“, у марту 1816. преселио се са својим родитељима у Токај, где је примао приватно обуку од Јозефа Кевезди-а, којега је познавао још из Пеште, пошто у Токају није било гимнасије. У Ујхели-у положи Никола

испите с тако сјајним успехом, да су се професори зачудили његову дару. По жељи својега деде, тадањега пуковника Јозефа Нимбша, који је ускоро потом био уздигнут у наследно племство, с предикатом „племенити од Стреленау“, требало је да Никола учи права. Школу је походио од 1817. у Пешти, где је за њим дошла и његова мати с његовим сестрама, 1819. прешао је на бечки универзитет, где је свршио философски курс и у својем потоњем зету Шурцу нашао верна пријатеља: затим је на пресбуршкој академији отпочео студирање мађарскога права. Мајка је успела приволети супруга да се преселе и они у Пресбург. Али кад, 1822., умре деда, напусти Никола права, ода се земљоделству, у којој сврси оде у земљорадничку школу, у мађ. Алтенбург. Мати и очух и овамо дођоше за њим. После годину дана опет се Николи поврати воља за правне науке: али сада изабра немачко право, те се, у јесен 1823., у пратњи своје миле мајке, пресели у Беч, где му је мати остала уза њ све до своје смрти, у октобру 1829. г. У новембру 1826. напустио је Никола правне науке и прихватио медицину: али и о овом се науком бавио сасвим по свом старом начину — без икаква успеха. До душе, био је положио неке медицинске испите, и пријатељима обећао да ће прибавити докторску титулу: али од тога не би ништа. Дошав, смрћу своје бабе, до великог имања, држао је да ће у независну положају моћи одазвати се својој песничкој наклоности, те се тако занимао издањем својих песама. Али пошто то тада беше немогућно у Аустрији, отпутује у јуну 1831. у Стутгарт, и тада отпоче — у додиру с пријатељима и песницима: Швабом, Кернером, Уландом, Пфицером и др. — за песника живот, који тако гођаше песникову духу, на којему се већ примећаваху знаци суморне сете. У новембру 1831. год. оде у Хајделберг, у намери да, с пролећа, друге

године, промовира. Али овде, у осами, паде помало у чамотињу и у неко болећиво душевно расположење. У ово доба сазрео је његов план, да отпутује у Америку. Крајем јула 1832. седне у Холандској на један источно-индијски брод и приспе у Америку, после вожње од десет седмица; али га убрзо одби груба стварност новога света, и већ друге године, пошто је предузео веће путовање кроз Сједињене Државе, врати се у Европу. Швапска и Аустрија, Стутгарт и Беч биле су тачке између којих се кретао Николин живот. Наредне године испуњавали су летњи излети у баварске и аустријске Алпе, неуморан рад на песничкому пољу. Узбудљив песнички живот, непрестано путовање, многе непроспаване ноћи, скопчане с духовним напрезањем, недостатак уредне телесне неге, све то морало је, најзад, разорити његово тело и дух, тим пре, што је и иначе био наклоњен сети и меланхолији. Тако дође година 1844. Концем марта отпутова Никола у Стутгарт, у јулу у Баден-Баден. Овде се упозна с младом, љупком Маром Беренлсовом; с њом се вери, и сад је изгледало да му се небо осмејкује. Баш стога је још јаче потресла вест да је његова тиха, тако дуго приташкана душевна бољка одједном планула јасним безумљем. 22. октобра 1844. одведен је у винненталску лудницу у Виртембергу, 16. маја 1847. у завод за умноболне у Обердеблингу, код Беча, где је, после дуге патње, преминуо 22. августа 1850. године.

Роберт Едуард Пруц.

Рођен 30. маја 1816. у Штетину, тамо је походио гимнасију и учио од 1834. год. у Берлину,

Бреслави и Хали филологију, философију и историју. Пошто је 1838. промовисан у Хали, предузео је веће путовање, вратио се, потом, у Халу, и ступио у везу са Арнолдом Руге-ом и с њим уређивао Ругеове Hallesche Jahrbücher (доцније: Deutsche Jahrbücher), чиме је непосредно ступио у тадањи, тако звани „либерални покрет". Едновремено се бавио литерарно-историјским студијама, којих су се плодови у току наредних година појављивали у више дела. Извесне непријатности због његова либералнога правца дале су му повода, да 1840. пређе у Дражђане, а 1841. у Јену. Његово надање да на там. универзитету добије професуру није се испунило, него је, шта више, 1843. морао напустити вајмарске земље, због песме о растанку, посвећене Далману, коју је штампао без одобрења цензуре. Врати се у Халу, где се опет прихватио својих историјских студија и од 1843. издавао Litterar-historisches Tashenbuch (V, 1843.—48.). Допуштење да бар буде доценат није могао добити ни у Хали, па су му и приватна предавања била забрањена. У год. 1846. преселио се у Берлин, где је добио допуштење за литерарна предавања, и његова предавања „о историји развића немачкога позоришта" одмах су задобила многобројне слушаоце. Али како је, међутим, његова објављена предавања „о историји немачке литературе" одмах, после првог часа, забранила полиција, то је оставио Берлин 1847. и предузео у Хамбургу драматуршку управу градскога позоришта. Овде је издавао и своје „Драматуршке Листове", али је ускоро оставио свој положај, отишао у Дражђане, где је, по букнулој фебруарској револуцији, држао предавања о најновијим суврем. догађајима, а у марту 1848. прешао је у Берлин, где је у демократско-конституционалном клубу дуже време заузимао истакнут положај. У новембру отишао је у Штетин, где је, 1849., добио позив за

ванр. професора историје литературе на халском университету. И ако је успешно делао на овом положају, ипак се ту осећао неугодно, нешто што је са својом управом дошао у сукоб, нешто што га је завист његових колега доводила у незгодан положај. Зато је, 1859., сâм дао оставку на професуру и тада се бавио у својој домородној варошн Штетину, где је, као и у другим већим градовима, држао предавања о предметима историјским и литерарно-историјским, која су многобројно похођена и била примљена с великим допадањем. У години 1851. Пруц је с Волфсоном засновао Deutsches Museum, који је од 1861. сâм уређивао: али продужено поболевање принудило га, да доцније (1866.) сасвим иступи из редакције. Капља у мозгу учинила је крај његову животу, напрасно, 21. јуна 1872. год.

Роберт Рајник.

Рођен 22. фебр. 1805. у Данцигу, походио је данцишку гимнасију и, по положеној матури, одлучио је да се посвети сликарству. Стога је 1825. отишао у Берлин, где је у Бегасу нашао одлична учитеља. У исто време, продуженим општењем са Шамисом, Хицигом, Ајхендорфом, а нарочито с Франдом Куглером, био је побуђен да се позабави поезијом. Доцније је отишао, ради даљега усавршавања, у Диселдорф, где је био велики круг уметника, са Шадовом на челу, и где му је бављење, у општењу са Имерманом, Ихтрицом, Шназе-ом и другим чувеним људима, било тако угодно и пријатно. На жалост, усавршавајући се у бакрорезу, навукао је на се очњу болест, која га принудила да се не само одрече овога занимања, него да и Диселдорф

напусти и да у каквој блажој клими потражи лека. У јесен 1838. отишао је у Италију и тамо провео три године. Употреба лечења водом у Грефенбергу показала се такође безуспешна. Тек употребом данцишких купатила повратио је своје пуно здравље. Затим се настанио у Дражђанима (1844.), где је умро 7. фебруара 1852. год.

Оскар Редвиц (Шмелц).

Пореклом из старе франачке племићске породице, рођен 28. јуна 1823. у Лихтенау, у Средњој Франачкој. Кад му је било две године, дошао је с родитељима у Кајзерслаутерн, куда му је отац, Лудвик († 1848. у Шпајеру), био позван за директора централнога казненог завода, а у шестој години у Шпајер, где је 1831. год. ступио у латинску школу. Пошто је 1833. г. походио француски колеж у Вајсенбургу и Елсасу, од 1835. гимнасију у Цвајбрикену, а од 1842. у Шпајеру, изузевши један семестар у Ерлангену, студирао је на минхенском универзитету философију и правне науке, а потом се вратио у Шпајер, ради спреме за државну службу. Као практикант права радио је 1846. и 1847. у Шпајеру, 1848. и 1849. у Кајзерслаутерну; али је ипак напустио правну каријеру, и ако је одлично положио државни испит, да би се посветио литерарним студијама. 1850. отишао је у Бон, где је, под Симроком, студирао средње-високи немачки језик, спремајући се за професуру. Међутим, беше 1849. г. штампан његов спев Amaranth, који је постао, већим делом, на добру Шеленбергу, код Кајзерслаутерна, уз песникову невесту, и који је, у оно време револуционарних покрета, са своје хришћанско-романтичне

садржине, радосно поздрављен од стране конзервативаца и веома брзо проширен. Можда због срећно избаченог овога спева добио је Редвиц, 1851., за професора естетике и историје књижевности на бечком университету. Али везан положај университетскога професора не свиђаше му се за дуже време: убрзо се растао с њим, те се вратио на добро своје пунице Шеленберг и, у јесен 1853., предузео управу својих франачких породичних добара Шмелца и Тајзенорта. Пошто је ова добра 1861. продао, преселио се у Минхен. Стара астма, која се била зачела у Шмелцу, нагонила га је, од јесени 1866., да потражи блажу меранску климу, и пошто се 1870.—71. био настанио у Ашафенбургу, пређе, у јесен 1872. на своје добро код Мерана „Шилерхоф“. У год. 1858. и 1862. био је изабран у кронашком округу (Горња Франачка) за посланика баварскога ландтага, где је до 1866. био члан либералне странке, када га је његово заптивање у грудима принудило да се одрече мандата. У почасним звањима није Редвиц био оскудан. Вирцбуршки университет дао му је 1851. почасну диплому доктора философије, а баварски краљ одликовао га Максимилијановим орденом за уметност и науку. У јуну 1891., веома неурастеничан, оде у сент-гименбершку болницу код Бајрајта, где је умро од капље у срцу 6. јула 1891. год.

Фридрих Рикерт.

Рођен 16. маја 1788. у Швајнфурту: школовао се на там. гимнасији, потом је походио университет у Вирцбургу и Хајделбергу, где се бавио правним и филолошким студијама. У год. 1811. био је до-

ценат у Јени, али ускоро је оставио Јену, приватизирао по разним местима и, најзад, задржао се у Стутгарту, где је 1816.—17. радио у уредништву листа Morgenblatt. Већи део године 1818. провео је у Риму, где је, између осталога, посветио пажњу талијанској народној песми. По повратку живео је у Кобургу. У год. 1826. био је професор ориенталних језика на университету у Ерлангену, и 1841. отишао је, као владин саветник и професор, у Берлин. Али још у лето 1849. одрекао се својега академијског посла и настанио се на своје добру код Кобурга, где се поглавито бавио поезијом, док није 31. јан. 1866. умро.

Емил Ритерсхауз.

Рођен 3. априла 1834. г. у Бармену. По очевој жељи морао се 1849. г. посветити трговини, напустив реалку. Волео је да учи, нарочито природне науке: али, на жалост, морао се одрећи своје омиљене жудње. Једина му је утеха била занимање поезијом. Још тада штампао је у месним листовима низ песама, које су нашле на допадање. С књижарем издавачем Хугом Елберманом, који је живео у Бармену, а доцније с трговцима К. Сибелом, Ад. Шултсом, Фр. Ребером и Г. Најхаузом, који су сви певали, ступио је у присне односе, и „Недељни Кружић“, који је ове људе сједињавао у Реберову дому, у Елберфелду, био је од великог утицаја на њихово развиће. По својој женидби основао је Емил 1856. у Елберфелду агентурску и комисиону радњу и предузео већа путовања кроз Немачку, Енглеску, Холандску, Белгију и Швајцарску, при чему је био среће да позна најзнатније књижевне и политичке

личности. У год. 1862. запао је у неко фабричко подузеће у Бармену, али је, без своје кривице, допао трговачке невоље, тако да се из ње једва искобељао уз припомоћ верних пријатеља. Потом је предузео генералну агентуру разних друштава за обезбеђење, што му је прибавило животна средства за њега и породицу, и ако му је, при том, остајало мало времена за занимање поезијом.

Херман Ролет.

Пореклом је из породице, која је још у почетку XVII века из Савојске прешла у Аустрију и ускоро потом настанила се у Бадену, код Беча. Херман је ту рођен 20. августа 1819. Његова упечатљива душа још за рана примила је најобилније и најразноврсније утиске, како прекрасном природом његова места рођења, тако и разним збиркама његовог оца, који је био жудан науке, и многобројним очевим односима са знатним савременим личностима. Пошто је походио школу прво у Бадену, потом јозефштетерску пијаристичку гимназију у Бечу, отпочео је 1837. на бечком универзитету тако зване философске студије, уз које је слушао предавања о естетици, историји вештина̂ и педагогији, и потом, кад је требало да се одлучно реши за неку професију, изабрао је фармацијске студије, које је отпочео у Бадену, а окончао у Бечу. У залудним часовима поникла би, тада, понекоја песма, а већ 1842. г. могао је Ролет ступити на јавност збирком песама, које је посветио Јустинусу Кернеру. У ово доба долази и његово познанство са Ј. Н. Фоглом, Фајхтерслебеном и Ленауом — тројицом поета̂, који су га, баш разноликошћу својих природа, сваки на

свој начин, побуђивали и подстрекавали. Пошто је Ролет, 1843.—44., био предузео путовање у Салцкамергут и Виртемберг, својем пријатељу Кернеру, отпочео је у пролеће 1845. г. десетогодишњи путнички живот, који га је кроз Сев. Немачку довео у Јену, где је остао до пролећа 1846., старајући се око издања својих „Пролетњих весника из Аустрије“, који су умакли од аустријске цензуре, и слушајући предавања на универзитету. Потом је отишао преко Ајзенаха, Франкфурта на М., дуж Рајне ка Вајнсбергу, 1847. у Минхен и Лајпциг, 1848. у Вајмар, Јену, у Венигеи-Јену, у јесен 1850. у Рудолфштат, Салфелд, Хилдбургхаузен, Кобург, бавећи се свуда кратко време, не скрасив се нигде, док се, најзад, није задржао у Швајцарској, око половине 1851. г. Овде је живео до краја 1854. г., нешто у Цириху, нешто у Сент-Галену, нешто у апенцелерском крају, занимајући се песничким радовима, и потом се вратио у своју родну варош, пошто му у домовини није више претила никаква опасност, где непрестано ради на поезији и бави се уметничко-научним студијама. („Три мајстора у гемопластици: Антонио, Ђовани и Луиђи Пихлер“ [1874.]. — Гетеове слике, биографско-уметничко-историјски представљене“ [1882.]). И као општински члан задобио је Ролет круг својих присталица. Тако га је поверење суграђана, изабрало 1867. за одборника у представништву градске општине, 1870. за градског и окружно-школског саветника, а 1873. за заступника градскога председника, 1874. за школскога надзорника и 1876. за градскога архивара и музејскога кустоса. Велике знаке признања добио је 1889. г. на дан седамдесетогодишњице својега рођења, а тако исто 1894. на дан седамдесетпетогодишњице своје.

Фридрих ф. Салет.

Рођен 20. априла 1812. г. у Најсу, изгубио је још у другој години оца и провео године својега детињства у Бреслави, где му се мајка преудала за там. асесора Јунгница. У години 1824. ступио је Салет у кадетски корпус у Потсдаму, 2 године доцније у корпус берлински, где је остао до 1829., да би, по положеном испиту, био примљен као секонделајтнант 36. пешад. регименте, која је тада била у Мајнцу. Због једне сатире о војсци пао је под суд и ратним судом и касацијом осуђен на 10 година заточења, али је краљ, помиловањем, свео му казну на два месеца затвора у тврђави. Казну је издржао у Јилиху, где је развио изванредну песничку делатност. После овога првог доживљаја отишао је у Трир, где је био премештен, посветивши се ревносно војничким и филолошким студијама, због чега је, 1834., дошао у Берлин у ратну школу, где је остао скоро три године. Овим бављењем користио се да темељно проучи историју, народну економију, новије језике, али поглавито Хегелову философију; 1837. вратио се у своју регименту. Међутим, служба му се досади, те наредне године даде оставку и настани се у Бреслави, где је, ограничен на општење са својом породицом и неколико пријатеља, живео само за своје студије и књижевнички рад, од чега је, у неколико, и живео. У години 1841. оженио се, али његова домаћа срећа била је кратког века, јер је већ 1843. умро у Рајхау код Нимича од плућне болести.

(Мориц Готлиб) Сафир.

Хумориста и сатиричар, рођен је 8. февр. 1795. у мађарској паланци Ловаш-Берени, јеврејскога порекла. С почетка му је била намењена трговачка професија, али како је за њу показао одлучну одвратност, послат је у Праг, на там. јеврејску школу, да студира талмуд. Неколико песама, које су изашле у Panonia грофа Фестетића, одлучиле су његову даљу каријеру. Посветив се искључиво књижевности, отишао је у Беч, где је постао сурадником Theaterzeitung-a. Кад му је, год. 1824., дато на знање да оде из Аустрије, пређе у Берлин, где је издавао Berliner Schnellpost (1826.—29.) и Berliner Kurier (1827.—29.), два шаљива листа, која су му навукла погдекоју непријатност. Да би то избегао, пресели се у Минхен, где је основао два слична листа. У год. 1830. отишао је у Париз, ту прешао у протестанску веру, вратио се 1834. у Беч и 1837. отпочео издавање листа Humorist, који је издавао све до своје смрти. Умро је 5. септ. 1858. у Бадену код Беча. Поред Humorist-a издавао је од 1850. сваке године хумористичко-сатирички народни календар.

Карл Сибел

(псеудоним: *Емил Тилва*).

Рођен у Бармену, 13. јануара 1836. год. Школско образовање добио је прво од приватних учитеља у очеву дому, потом у реалци својега роднога града и, најзад, на вишој учитељ. школи у Рејту (Rheydt). По очевој вољи ступио је 1850. у очеву

радњу, као ученик. Своју одвратност наспрам овога занимања ублажавао је тиме, што се бавио поезијом, и тако његови први песнички покушаји угледаше света 1853. у Album aus dem Wupperthale. Од 1856. провео је три године на путу и задржао се подуже у Берлину и Енглеској, посвећујући се студијама и литерарној делатности. У год. 1856. вратио се у завичај. Доцније, оболелих плућа, потражио је лека на Мадери, али се ускоро вратио кући. Умро је у Елберфелду 9. маја 1868. год.

Јулијус Карл Рајхолд Штурм

(псеудоним: *Јулијус Штерн*).

Рођен 21. јуна 1816. у Кестрицу, у кнежевини Рајсу: прво своје образовање добио је од својега ученог и побожног оца, који је раније био кандидат теологије, васпитач рајског престолонаследника Хајнриха LXIV и потом његов саветник. Пошто је од 1829. учио гимнасију у Гери, студирао је од 1837. до 1841. у Јени теологију и, затим, примио се за домаћег учитеља у Хајлбронну (Виртемберг), где је остао до 1843. и направио познанство са шванским песницима Јустинусом Кернером, Јулиусом Крајсом и Николом Ленау-ом. По повратку у завичај, био је неко време дом. учитељ у Фризену (Саксонска) и после васпитач престолонаследника Хајнриха XIV Рајса у Шлајцу, којега је пратио на гимнасију у Мајнинген. Пошто је поживео у овом положају шест срећних година, постао је у новембру 1850. парох у Гешицу код Шлајца и, најзад, крајем 1857. свештеник у својему родном граду Кестрицу. У години 1878. добио је титулу црквенога саветника

и 1. октобра 1885. отишао је у пенсију с титулом тајног цркв. саветника. Умро је у Кестрицу 2. (3.) маја 1896. год.

Алберт Трегер.

Рођен 12. јуна 1830. у Аугсбургу, где му је отац био у редакцији листа Ausland, који је почео излазити у коташком издању. Већ 1838. г. пресели му се породица у Наумбург, где је Албертов деда имао трговачку радњу, коју је отац предузео, и умро 1844. Алберт је походио гимнасију у Наумбургу, студирао 1848.—51. у Хали и Лајпцигу правне и државне науке, потом је постављен за аускултатора наумбуршког апелационога суда, 1857. за судског асесора, а 1862. за правозаступника и нотара у Целеди (Cölleda) у Тирингену, одакле је, у истом звању, прешао с јесени 1891. у Берлин. Од 1874. је члан немачкога рајхстага, где одлучно припада слободоумној странци: 1879.—82., 1884.—87., и опет од 1892. био је посланик у немачком Abgeordnetenhause. Низ година издавао је годишњак Deutsche Kunst in Bild u. Lied.

Јован Тројан.

Рођен 14. августа 1837. у Данцигу, свршио је гимнасију у родном месту и 1856. одао се студији медицине на гетингенском университету. После две године отишао је у Берлин, где се одрекао медицине и обратио се германистичким студијама. Док

се тиме бавио у Берлину и за један семестар у Бону, огледао се, једновремено, на литерарном и журналистичком пољу, у чему је, најзад, нашао свој позив, пошто га је њему наклоност вукла још отпре. Живећи од 1860. у Берлину, радио је на Гибренерову листу Montagszeitung и 1862. постао стални сарадник Kladderadatsch-a, којега је уредником постао од 1866. Сарадник је од 1878. на подлиску новинâ National-Zeitung, а од 1862. ради на листу Deutsche Jugend.

Јохан Лудвиг Уланд.

Рођен 26. апр. 1787. у Тибингену, где је учио права на университету и 5. апр. 1810. постао доктор права. Потом је предузео литерарно путовање у Париз, који је у јан. 1811. год. оставио, пошто је у њему пробавио 8 месеца. На јавност је ступио као песник у Секендорфову Musenalmanach, 1807. и 1808., у Poetischer Almanach, 1812. и Deutscher Dichterwald, 1813. Од 1812.—14. практицирао је у Стутгарту, где је радио у канцеларији министарства правде. Кад је, у год. 1815., виртемберншки краљ намеравао да својој земљи дâ Устав, и кад је отпочела борба за стара и нова права, осећао се и Уланд позван да као песник проговори. Његове су песме са одушевљењем прихваћене и његове патриотске тежње нису остале без успеха. Прва збирка његових Gedichte изашла је 1815. — Још у другом издању 1820. повећане су његове песме патриотским и другим песмама, па и доцнија издања била су обилато повећана. 1819. год. врховна тибингенска власт, а наредне године његов родни град и 1832. град Стутгарт бирали су Уланда за сталешку скупштину. У

децембру 1829. наименован је за ванреднога професора немачкога језика и литературе, а потом за члана философскога факултета тибингенскога университета, али у мају 1833. дошло је његово отпуштање из држав. службе, јер није био добио одсуство које је тражио као посланик. У скупштини припадао је највиђенијим члановима уставне опозиције. При изборима од 1839. одрекао се поновног избора као и скоро сви његови једномишљеници. Од тада је живео повучено, али га 1848. изабере изборни округ Тибинген-Ротенбург у немачку Нар. Скупштину, где је припадао левици. Умро је 13. нов. 1862. год.

Рихард Фолкман

(псеудоним: *Рихард Леандер*).

Рођен 17. августа 1830. год. у Лајпцигу, 1837. преселио се с родитељима у Дорпат, где му је отац добио службу, и вратио се, након шест година, с њима у Халу. Овде и у Грими добио је Рихард своје образовање. Учио је у Хали, Гисену и Берлину медицину и хирургију, потом је предузео дуже путовање, настанио се после у Хали као практичан лекар и постао 1857. приватни доценат хирургије у Хали. Његов сјајан операторски дар ускоро се истакао, и његове услуге на пољу оперативне ратне хирургије за време војне од 1860. до 1870., издигле су га на висину његове славе. У години 1863. постао је ванредан, а 1867. редован професор, доцније тајни медицински саветник и консултарни генерални војни лекар, и напокон генерални лекар I класе. Достројење хируршке клинике, у великој ново сази-

даној згради у Хали, његово је дело: до своје смрти био је њезин управитељ. 1882. год. одбио је позив, из Берлина, да заузме Лангенбеково место. У години 1885. подигао га цар у наследно племство. Ради лечења извеснога недуга отишао је у 1889. г. у Бинсвангерову болницу, где је умро 28. новембра 1889. г. од запаљења плућа.

Лудвиг Аугуст Франкл, ритер фон Хохварт.

Рођен је 3. фебруара 1810. г. у Храсту, у Чешкој. Своје претходно научно образовање добио је од 1823.—26. у новоградској пијаристичкој гимнасији у Прагу, потом је отишао у Лајтомишл, да тамо сврши на лицеју философски течај, а крајем 1828. отиде у Беч, где се на В. Школи посветио студирању медицине. Због смрти свога оца, 1825. г., оставши скоро без икаквих средстава, упућен за свој опстанак на своју рођену снагу, под скученим околностима није било повољних прилика за поетске тежње његова млада духа. Али он се борио одважно кроз све сметње. Хонорар за епски спев „Христифор Коломбо" дао му је могућности да пропутује Италију. Отишао је у Падову, и ту је промовисан за доктора медицине, потом је, дужим излетима, старао се нарочито да се упозна са уметничким диботама града Рима, и у Ђенови је био тако срећан, да је добио почасно грађанско право, из признања што је у својем спеву глорификовао великога Ђеновљанина. У октобру 1837. вратио се у Беч преко Прага, где је присуствовао скупштини немачких природњака. Хтео је да отпочне лекарску каријеру и конкурисао је за једно место секундарнога лекара у општој болници, али

без успеха. И други покушаји да обезбеди свој опстанак обмануше га. Најзад добије 1838. год. место секретара бечке јеврејске општине, те је живео, одрекав се лекарскога позива, за лепу књижевност и своју службу. У марту 1841. предузео је Франкл уређивање листа Österreichisches Morgenblatt, а у јулу 1842. листа Sonntagsblätter, часописа за социјални живот, литературу и уметност, у чију је корист предузео путовање кроз Немачку, да би ступио у везу с литерарним величинама. Узео је живо учашће у покретима 1848. год. Његов спев Die Universität, први ослобођен цензуре лист у Аустрији, који је 15. марта издао, пробудио је беспримерну пажњу; растурен је у пола милиона примерака и компонован од 27 музичара. Од 1849. био је изабрат за почасног грађанина својега места рођења Храста, 1850. за члана јеврејске општинске управе и 1851. за члана бечкога музичкога друштва и професора естетике у последњем друштву. У марту 1856., поводом намере да се створи научни и добротворни завод у Јерусалиму, предузео је пут за Палестину, решио срећно своју задаћу, испрекрштану многобројним сметњама, и вратио се, у августу исте године, у Беч, обогаћен литерарним знањем. Друго путовање за Палестину следовало је 1865. год., и там. градови Зафет и Тиберијас на Галилејском Мору изабрали су заслужнога човека за почаснога грађанина, док су му Јерусалимљани дали надимак „Наси Св. Земље“. Ускоро затим дошло је наименовање Франкла за ц. кр. школскога саветника и избор његов за председника јеврејске просветне општине. Последњу дужност обављао је до 1882. г. 10. декембра 1876. узвишен је за ритера ордена Железне Круне с предикатом фон Хохварт (са обзиром на њиме основан јеврејски завод за слепе у Хоенварту, код Деблинга); 1880. град Беч изабере га за почасног грађанина, и приликом његове осамдесето-

годишњице указани су му знаци признања из свих светских делова. Повукав се 1888. год. од свију комуналних и почасних служба̂, умро је у Бечу 12. марта 1894. год.

Карл Емил Францоз.

Рођен 25. окт. 1848. у једној шумарској кући у Подолији, уз саму руско-аустријску границу, растао је у пољско-руском Чорткову међу Пољацима, Рутенима и Хасиђанима, али у крилу просвећене, немачким образовањем и немачким духом прожимане породице. Прво је походио манастирску школу там. доминиканаца, потом је дошао, по жељи својега пок. оца († 1859. год.), на немачку гимнасију у Черновићу, у Буковини, где је, од год. 1862., савршено остављен себи самом, и приморан да са̂м хлебац зарађује, студирао класичне језике. Од 1867. до 1871. посветио се у Бечу и Грацу студији правних наука. Пошто му је — због једног прогласа управљеног на студенте у Грацу и једног процеса који се уз то надовезао под министарством Хоенвартовим — државна служба била немогућна, и ако је сјајно положио државне испите из правних наука, баци се на књижевно поље, и то као журналиста. Као новинар пропутовао је од 1872.—76. Енглеску, Француску, Италију, Швајцарску, Немачку, Угарску, Русију, Турску, Малу Азију и Египат, и по повратку у домовину смири се 1877. у Бечу. Ту је уређивао од 1884. до 1886. год. Neue illustrirte Zeitung и потом часопис Deutsche Dichtung, који је и даље уређивао, и ако је место становања, 1887. у јесен, заменио Берлином.

Вилхелм Хазенклевер.

Рођен 19. априла 1837. у Арнсбергу у Вестфалу, походио је месну гимнасију до вишег другог разреда, и тада је ступио код својега оца за кожарскога ученика. По одслужењу својег једногодишњег рока у 15. пешач. регименти, 1858. г., као занатлија, пропутовао је до 1862. г. већи део Немачке, Аустрије, Швајцарске, Италије и Јужне Француске и потом предузео редакцију демократских новина Westfälische Volkszeitung, који је лист уређивао до 1864. год. Од 1865. посветио се ревносно социјалистичким приватним студијама и делао као управни члан Општег Немачког Радничкога Удружења, које је засновао Ласал. Од 1867.—69. управљао је фабриком кожа своје сестре у Халферу (Вестфал), 1869. године био је у срезу дујисбуршком изабран у северно-немачки рајхстаг и наименован за члана царинскога већа. Тада се преселио у Берлин, где је постао секретар пом. већа и 1871. узео у своје руке његово председништво, које је држао до 1875. За ово време био је и уредник листа Der Neue Social-Demokrat, Agitator-а и, заједнички с Хаселманом, популарно научнога листа Socialpolitische Blätter. Приликом уједињења свих социјал-демократа немачких на конгресу у Готи (1875.) изабран је за председника управе уједињене социјал-демократске странке. Потом се пресели у Хамбург, где је у јануару 1876. основао Hamburg-Altonaer Volksblatt. 1874. год. изабрала га Алтона, 1877. Кил и 1879. Бреслава у немачки рајхстаг. Од 1882. живео је у Хали; у јесен 1884. забрањено му је борављење у Берлину и пограничним срезовима. Потом се настани у Халу, крајем 1887. душевно оболи, те је морао отићи у једну берлинску приватну лудницу. Ту је преминуо 3. јула 1889. год.

—

Павле Јохан Лудвиг Хајзе.

Рођен 15. марта 1830. г. у Берлину, где је походио од 8. до 17. год. гимнасију Фридриха Вилхелма, а потом университет, где се посветио филолошким студијама. Још као студенат био је уведен у кућу Франца Куглера (Куглерова ћи била је доцније прва Хајзе-ова жена): поред Куглера, Јаков Буркхард, Адолф Менцел, Готфрид Келер и др. побудили су Хајзе-а на студију историје уметности и културе, као и на самосталну продукцију. У год. 1849. отишао је у Бон, где је годину дана студирао романске језике под Дицом. 1852. год. предузео је путовање у Италију, где је годину дана у Риму, Флоренцији, Модени и Венецији истраживао рукописе по библиотекама, потом се вратио у Немачку и отишао у Дирхајм, у Пфалцу, где му се тада бавила породица, а доцније оде у Берлин. Од 1854. живи у Минхену, где га је позвао краљ Макс, одредив му плату, ради његова уметничког изображења. 1868. одрекао се Хајзе пенсије, али задржа Минхен за место становања, где је 1885.—90. био председник Шилерова Завештања. У јесен 1884. добио је за своје драмске радове од немачкога цара велику Шилеровy награду, а 1890. наименује га град Колберг, у Померанији, за својега почасног грађанина.

Хајнрих Хајне.

Један од најгенијалнијих немачких песника и писаца новијега доба, рођен 13. декембра 1797. у Диселдорфу, јеврејскога порекла, студирао је у Бону,

Берлину и Гетингену права, промовисао је на последњем университету и 1825. прешао у хришћанство. Од тада је живео у Хамбургу, Берлину и Минхену, док није 1830. године изабрао Париз за стално место пребивања. Овде се Хајне посветио искључиво литерарном занимању и примао, од 1836. год., до пада Гизова министарства у фебруару 1848. год. поприличну суму годишње из благајнице министарства спољ. послова. Своје бављење у француској престоници прекидао је погдекојим излетима; последњи је био у Хамбург 1844. Од овога доба оболео је од сушења кичме, али која болест ипак није била од особитог утицаја на свежину и живахност његова духа. После дугог боловања умро је у Паризу 17. февр. 1856. год.

На литерарно поље ступио је Хајне прво својим „Gedichte" (Берлин 1822.) и својим трагедијама Almansor и Radcliff, у којима се, до душе, показао зависан од утицаја романтике, али је ипак већ издао неки необични дар. Свој нарочити глас засновао је обема првим свескама својих Reisebilder (Хамбург, 1826.—27.), које су доцније повећане још двема новим свескама (Хамбург, 1830.—31.; заједно 4 св. 5. Издање 1854.). И ако само путни дневник, пун летимичних случајева и проналазака, ово дело, у којему је духовитом досетком шибао безбојну сентименталност у литератури, немачко филистарство и друге болесне појаве онога доба, пробудило је необичну пажњу и дејствовало на млађе људе, изазивајући одушевљење. Нарочито су се допале његове, делимично веома оригиналне песме, које је скупљене издао у Buch der Lieder (Хамбург 1827.; 29. издање 1869.; илустровано Туманом, Лајпциг 1883.). Затим је следовао низ списа. Укупно издање његових списа изашло је тек после његове смрти (1861.—1866.). Хајне-ов је таленат од несумњиве вредности. Духовит прозаиста, јавља се још из-

врсније као лирски песник, који час додирује најнежније струне, час изазива лирску хармонију подругљивим оштрим дисонансама, час нас разгаљује пламеном досетке и ћудљивости. Као и Берне, може се сматрати као претеча покрета који јулском револуцијом 1830. добио своје политичко обележје. Његова поезија, која је угледала света у деценијуму од 1840. до 1850. показује тежњу да створи што хармоничније сатирично уметничко дело. Неподражљиви чар његове лирике, као и ретка тренутна лакоћа његове досетке, обезбеђују му за сва времена угледно место у немачкој литератури. — Од Хајне-ових мемоара постојала су два рукописа, од којих је један, опширнији, свакако уништен, док је други, који се односи само на један део Хајне-ове младости, сачуван, и доспео у својину париског правника Хенрија Жилије. Последњи је угледао света, у издању Едуарда Енгела, у Gartenlaube за год. 1884., а потом као допуна „укупним делима" (Хамбург 1884.).

Роберт Хамерлинг.

Рођен 24. марта 1830. у Кирхбергу, у Доњој Аустрији, растао је у оскудним приликама и без других средстава за образовање сем оних, што је давала сеоска школа; али ипак се могла приметити још врло рано код дечка необична живахност уобразиље и осећања, поглавито; а тако исто рано и његов песнички дар. У Цветлу добио је Хамерлинг прву гимнасијску наставу, потом је наставио гимнасију у Бечу, где су му се родитељи преселили и таворили служећи, и 1848. отпочео је академијске студије. Задахнут одушевљењем оних дана, ступио је и Хамерлинг у Бечу у академијску легију и 13.

марта учествовао у ђачком скупу у Аули, чиме је била отворена револуциона драма. До судбоносног 6. октобра носио је капут легије калабријанаца, сабљу и златну црно-црвену траку, вежбао се, био на стражи итд. и морао је, при доласку трупа, крити се дуже време. Вратив се својим студијама, ревносно је проучавао философију, лингвистику (особито санскритски и персијски језик) и природне науке. Слушао је две три године медицинска предавања, али доцније пређе у историјско-философски семинар, који су основали Бониц, Гризор и Грауерт; по окончању својих студија примио се за суплента у гимнасији у Бечу и Грацу и по положеном наставничком испиту 1855. дефинитивно добије службу у тршћанској гимнасији. Овде су постали његови већи спевови, који су младом песнику убрзо стекли признање. Међутим, беше се његово променљиво здравље знатно погоршало под теретом наставничкога позива, и Хамерлинг се хтео радо примити каквог независног положаја. Али на напуштање својега места могао је мислити тек с јесени 1866. г., пошто му је његов Ahasverus in Rom обезбедио глас једнога од првих савремених песника. Разуме се да његова пенсија, коју је цар удвостручио, није била довољна, да је од ње могао живети с родитељима; али поклон, који је био добио, у неколико хиљада форината, помогао му је за промену положаја, коју је ускоро и постигао. Од 1866. г. живео је у Грацу, где је умро 13. јула 1889. год.

Георг Карл Региналд Херлосон.

Рођен 1. септ. 1804. г. у Прагу, провео је младост без радости, походио је парохијску школу Св.

Николе у Прагу и учинио тако знатан напредак, да је још у 16. год. могао прећи на прашки университет. Исте године (1820.) ступио је на јавност својом првом новелом. Потом је у Бечу и поново у Прагу у великој оскудици учио, у новембру 1823. год. био домаћи учитељ код директора Прохаске, на добру Девицу код Прага, где је проживео две године у најповољнијим приликама. У новембру 1825. отишао је у Лајпциг, и тада отпоче ново доба оскудице, које се окончало тек оснивањем часописа Der Komet (1830.). Херлосон га је уређивао до 1840. и од 1844. до 1848., када је престао излазити. Уз то је писао велики број приповедака, романа, издао је, с Лцје-ом и другима, Damen-Konversations-Lexikon (X, 1834. до 1838.), с Робертом Блумом и Херманом Маргграфом Theater-Lexikon (VII, 1839.—42.), забавни лист Der Morgenstern (1843.—44.), а 1848. џепну књигу, коју је увео Спиндлер, Vergiss mein nicht. Умро је 10. дек. 1849., у Јаковљевој болници у Лајпцигу.

Вилхелм Херц.

Рођен 24. септ. 1835. у Стутгарту. Његов долазак на свет стао је његову мајку живота; у петој својој години изгубио је оца, који је био баштован, те је васпитан код деде и бабе. По очевој жељи требало је да буде баштован: али пошто је за тај позив показао мало наклоности, хтео се посветити пољопривреди, у којој свреи даду га на науку у беркхајмерски мајур код Стутгарта. Али како му се ово занимање учинило прозаично, то се брзо врати у Стутгарт, ради припреме за универзитетске студије. Пошто је походио стутгарску гимназију, учио је Херц 1855.—58. у Тибингену философију и је-

зикословље, са особитом наклоношћу ка германским, нарочито староенглеским студијама, при чему му је Уланд ишао на руку. Општење са овим великаном живо је утицало на развиће Херцове поетске снаге, те је тако, још за време његова ђаковања, постао већи део његових, доцније штампаних песама. Пошто је Херц, у августу 1858. год., својом студијом Die epischen Dichtungen der Engländer im Mittelalter, проглашен за доктора философије, пресели се, у јесен, у Минхен, где се прикључи песничком кругу, познатом под именом Das Krokodil, који су сачињавали Гајбел, Хајзе, Линг и други. Мобилизација у год. 1859. позвала га је у виртембершку армију, у којој је служио као лајтнант. С јесени добије одсуство, те је, наредне године, предузео веће научно путовање кроз Енглеску, Скотску и Француску. Са епосом Hugdietrichs Brautfahrt, који је спевао у Единбургу и Оксфорду, вратио се 1861. у Минхен, и ту добио на универзитету за приватног доцента за германску филологију, на основу својега рада под насловом Werwolf. У години 1865. отпутовао је у Италију, 1869. г. био је ванредни професор историје немачке литературе на ново-основаној политехници у Минхену, а 1878. постављен је за редовнога професора: као такав још је на истом положају. Године 1885. наименован је за изванредног, 1890. за редовног члана Академије Наукâ у Минхену, а 1892. на предлог Управин, примљен је у краљ. баварски Максимилијанов Одред за уметност и науку.

Едмунд Хефер.

Рођен 15. октобра 1919. у Грајфсвалду у Померанији, где му је отац био много година пред-

седник градскога суда. Пошто је свршио гимназију у месту својега рођења, прво је учио у Грајфсвалду, потом у Хајделбергу и Берлину, историју и филологију; вратив се у завичај 1842., одслужио је свој рок у ловачком батаљону. Студије му нису прибавиле положај у државној служби: нешто због тога што је болест очева, која се све више развијала, захтевала да се ко од његових находи непрекидно у његовој близини, а нешто опет због тога, што се Хеферова цела природа противила приликама, које су тада у Пруској владале, и које су искључивале чиновничку независност. Тако се Хефер посвети књижевном раду, премести се, по очевој смрти, 1854. г. у Стутгарт, тамо оснује, у друштву с Хаклендером, домаћи лист Hausblätter, који је уређивао више година. Последњих година својега живота бавио се са својом породицом у Канштату, где је преминуо 23. маја 1882. год.

Јелена Хилсенска.

Рођена 16. фебруара 1829. на племићском добру Бланкенфелду, три миље од Берлина, добила је наставу од меснога проповедника, једног образованог човека, док ју је мајка упућивала у практичним пословима. Кулак ју је учио гласовиру, а Рабе цртању у Берлину. У год. 1846. уведена у берлинске дворске кругове, проводила је увек зиму у престоници. У јесен 1848. упозна се с гардијским официром Ботом од Хилсена, с којим се венчала 6. августа 1849. Од тада је живела стално у Берлину, где јој је муж од 1851. имао положај главнога интенданта краљ. позоришта. Смрт јој је однела мужа

30. септ. 1886.: након шест година, 8. маја 1892. г. преселила се и она за њим у вечност.

Адолф Фридрих гроф Шак.

Рођен 2. августа 1815. у Шверину, у Мекленбургу, рано детињство провео је на ритерском добру својега оца, али због очева наименовања за посланика Савезног Већа (Bundestag), дошао је у Франкфурт на М. Пошто је ту свршио гимнасију, учио је од 1834. до 1838., у Бону, Хајделбергу и Берлину, права, али уз то се ревносно занимао источним језицима и разним јевропским литературама. У год. 1838. ступио је у прајску државну службу и радио код камералнога суда у Берлину: али његово начето здравље ускоро га је приморало, да узме подуже одсуство, које је употребио за веће путовање кроз Италију, Сицилију, Египат, Сирију, Турску и Грчку. У год. 1839. и 1840. задржао се у Шпанији и походио библиотеке, ради израде опсежнога дела „Историја драмске уметности и литературе у Шпанији“. Вратив се у Немачку, ступио је, као коморник и легациони саветник, у службу великога херцога од Мекленбурга и пратио га на путу по Италији и Истоку. Пошто је неко време био аташе код посланства Савез. Већа у Франкфурту, поново је 1849. пропутовао Италију, Грчку, Сирију и Палестину и потом живео у Берлину, прво као мекленбуршки пуномоћник код Савезнога Већа, потом као обављач послова. Очева смрт дала му повода, те је 1852. узео отпуст из државне службе и повукао се на своја добра у Мекленбург. Године 1852. и 1854. провео је опет у Шпанији, занимајући се поглавито истраживањем шпанских Арапа. Позван од баварског краља

Максимилијана, оде 1855. у Минхен, где је од тада, привезан там. књижевничким и уметничким животом, живео као имућан човек и веома уважен заштитник уметности, и где његова галерија слика живих уметника представља драгоцену привлачну тачку. Шак је био и члан шпанске Академије и баварске Академије Наука, а почасни доктор университета лајпцишког и тибингенског. У год. 1864. отишао је поново у Италију и Сицилију, пратио је великог мекленбуршког херцега 1865. у Шпанију, а 1871. на путу по Истоку. Немачки цар 1876. подигао га у наследни грофовски сталеж. Приликом своје седамдесетогодишњице наименован је за тајнога саветника, а 1892. г. берлинском Академијом Уметности за члана Академије. Умро је у Риму 14. априла 1894. год.

Георг Шерер.

Рођен 16. марта 1828. (не 1824.) у Денелсб-у код Ансбаха, и пошто је 1840.—42. ишао у латинску школу у Васертрибингену, хтео се посветити позиву учитеља основне школе, чега ради је свршио семинар у Алтдорфу (1846.). Али скучено поље рада није много обећавало младићу пуном полета, те је отишао у Минхен, где је довршио гимнасију и од 1849. до 1854. учио философију и филологију. За време својега учења био је учитељ у кући пуковника од Рајшаха; пошто је у Тибингену промовисан за доктора, преселио се у Стутгарт и ту се посветио поглавито литерарним и уметничко-историјским студијама, у којем је циљу пропутовао Немачку, Француску, Белгију и Енглеску. У год. 1865. био је доцент за естетику и историју књижевности на политехници у

Стутгарту, пробавио 1874.—75. г. у Италији, и постао, по повратку, професор и библиотекар на краљев. уметничкој школи у Стутгарту, на којој је пошеткај дао оставку 1880. г. Годину потом преселио се у Минхен, где од тада живи као књижевник.

Карл Јохан Филип Шпита.

Рођен 1. августа 1801. год. у Хановеру. У четвртој години изгуби оца: мати му се под великим напором постарала да јој син може походити гимнасију, али се Шпита у 11. год. разболи опасно и дуго, те је био принуђен да прекине школовање. У 14. години, још увек болешљив, ступио је на занат код некога часовничара, и ту издржао до 1818. Међутим, здравље му се поврати, и у њему се опет пробуди чежња за науком. Његову наваљивању најзад и мајка попусти. Приватном наставом постигао је оно што му је недостајало тако брзо, да је после пола године могао наставити гимнасију и 1821. прећи на гетингенски университет, где је учио теологију. Пошто је од 1824. био више година домаћи учитељ у Лини и две године капелан у Судвалду, добио је 1830. за гарнизонскога свештеника у Хамелну, 1837. био је парох у Вехолду код Хоје, 1847. супер-интендант у Витингену у Линебуршкој и 1853. премештен са истим звањем у Пејну, у кнежевини Хилдесхајму. Преминуо је 28. септ. 1859. у Бургдорфу, где је био, на неколико месеца раније, постављен за суперинтенданта.

Карл Штилер.

Рођен 15. дек. 1842. у Минхену. Његов отац, краљев. баварски дворски сликар, Јозеф Штилер, имао је „на поенти“ на тагерском језеру добро, где је сваке године проводио лето. Овде се песнику, који се још из рана одликовао живахним духом и оштрим посматрачким даром, дала прилика да се упозна са сељачким елементом, и он је умео да се овоме елементу брзо прилагоди, и већ у 17. г., као гимнасијалац, пустио је у свет прве горње-баварске песме, посредовањем минхенских Flieg. Blätter. У 18. год. отишао је на минхенски университет, да би се посветио правним наукама, разуме се после горке борбе која је томе претходила. Поред његова дара за причање и стихове беше се код њега развио красан и угледан сликарски таленат, који је још изрáна упражњаван марљиво, налазећи обилне хране у уметничком ваздуху, који је провејавао кроз дом његових родитеља. Изгледало је сасвим појамно да ће син, обдарен овим талентом, бити оно што и отац — сликар. Али баш та очева пажња нагнала га, те је изабрао други позив. У год. 1868. положио је Штилер правни испит, посветио се годину дана адвокатским пословима и 1869. промовисан је за доктора права. Потом је предузео већа путовања по Енглеској, Француској, Швајцарској, Белгији, Италији, Мађарској и Сев. Немачкој, што му је дало грађе за разне есеје, штампане у аугсбуршким Allgem. Zeitung, и затим је добио место у баварској државн. архиви. У год. 1882. постао је помоћник архиве, али већ год. 1885. 12. априла умро је од запаљења плућа. Штилер је радио на разним илустрованим дивот-издањима.

Ханс Теодор Волдсен Шторм.

Рођен 14. септ. 1817. у Хузиму, у Шлезвигу, походио је „школу наученьака" својега роднога града, а доцније гимназију у Либеку, по свршетку које је учио права, од 1837. год., прво у Килу, а потом у Берлину. У Килу је ступио у пријатељске односе с браћом Теодором и Тихом Момзен, скупљао је с првим шлезвиг-холштајнске скаске, које су, доцније, предали славном германисти Миленхофу. По положеном државн. испиту (1842. год.) настани се Шторм, као адвокат, у својој родној вароши, али 1852. изгуби место, пошто није био по вољи данској влади, и крајем 1853. напусти завичај и ступи, као правни чиновник, у прајску службу. Ускоро је био асесор у потздамском ратном суду и 1856. био премештен за среског судију у Хајлигенштат, у саксонској провинцији. Никада не беше у њему угасла чежња за грудом земље где је рођен, и кад су Данци 1864. на Сунду сузбијени и Шлезвиг-Холштајн сједињен с Немачком, Шторм је био међу првима, који су радосно похитали у своју постојбину. Привремена влада повери му одмах судијски положај, наименовавши га за земаљскога фогта у Хузуму. При реорганизацији судства 1867. био је постављен за судију, 1874. постао је виши судац, а 1879. судски саветник. У пролеће 1880. допао је у стање покоја и преселио се у Хадемаршен, где је 1887., уз велико учашће својих страних и завичајних пријатеља, прославио своју седамдесетогодишњицу, и преминуо 4. јула 1888. год.

Мориц Карл Вилхелм Антон граф фон Штрахвиц.

Пореклом из једног старог шлеског племена, рођен 13. марта 1822. у Петервицу код Франкенштајна у Шлезији. Университетске године провео је у Бреслави и Берлину, где је учио права, знајући добро одабрати људе с којима је општио духовно. По свршеној науци живео је млађани песник опет у своjему завичају Шлезији, и то као референдар код среског суда у Грошкау, где се, да би свикао на правилно занимање, спремао за правни испит. Али ускоро се одрече права и посвети се, прво у Петервицу, где га је 1844. посетио Емануел Гајбел, потом на своjем добру Шебетау у Моравској, сасвим поетском занимању. Затим је предузео путовање у Италију; у Венецији се разболи; пожури се натраг у Немачку, али подлегне нервној грозници 11. дек. 1847. у Бечу.

...ћи кад све ...
Тело скрије црна р...
Над ковчегом реци са...
Нека ти је земља лака!
Оскар Ђукелатан

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 03 04 08 008 0